

Maandschrift voor Bijenteelt

58e JAARGANG
No. 10

OKTOBER
1956

VERSCHIJNT
MAANDELIJKS

Wij hebben nog een beperkte voorraad van

De «Bijenteelt-beeldroman»

De Aalster Bedrijfsmethode

Schrijver : **H. van Gool**, oud-leraar in algemene dienst bij het Rijksbijenteeltkonsulentschap, Tilburg.

Imker : **J. van Aarst**, leraar in algemene dienst bij het Rijksbijenteeltkonsulentschap Wageningen en

Fotograaf : **R. P. Groenveld**, sekretaris der Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland en redakteur van het Maandschrift voor Bijenteelt te Wageningen.

Deze met 96 foto's geïllustreerde handeling voor de Aalster methode mag op geen bijenstal ontbreken.

Bestelt nog heden. De oplage is beperkt ! - Prijs slechts f 1,50

Tel. 2863

Giro 823276

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS WAGENINGEN

De lezer schrijft:

PLEEGVOLK EN NAKROOST

Naar aanleiding van vraag 25 betreffende de invloed van het pleegvolk op ingehangen jong broed van een ander ras, kan ik u het volgende bij wijze van curiosum mededelen.

De jachttopziener Rolvers te Noordwijkerhout vertelde mij jaren geleden, dat hij eieren van een kip had laten uitbroeden in het nest van een scholekster. Hij had nog nooit zulke malle, vliegerige hennen gehad.

Vught.

J. THEUNISSEN.

Ingesmolten draden en darrencellen

In het Groentje van september jl. tref ik een verslag aan van een lezing door de heer A. v. d. Brink, gehouden voor de afd. Arnhem. Speciaal wordt de aandacht gevestigd op het voorkomen van darrencellen midden op de raat, terwijl bij de excursie getoond werd, dat het niet-insmelten van draden in kunstraat het niet-beleggen door de koningin van de cellenrij langs de draad voorkomt.

Een door mij ingesteld onderzoek heeft uitgewezen, dat de genoemde verschijnselen zeer nauw (kunnen) *) samenhangen. Zo ontving ik van de assistent-bijenteelt-consulent te Goes eens een raat ter beoordeling, waarin niet minder dan vijf groepen darrencellen voorkwamen, omringd door fijn werk.

Bij het beschouwen van de raat bij doorvallend licht (elke imker is dus in staat de inhoud van dit artikel te controleren) viel mij op, dat alle vijf de groepen een direct gevolg waren van het draden van de kunstraat. De bijen hebben nl. de gewoonte de wat ruimer uitgevallen cellen (vaak gecamoufleerd onder een vrij regelmatig dek van normale werkstercel-, „mondens“) iets anders te behandelen. Zij smeren er een donkere stof in, die zich tegen het licht duidelijk aftekent. Daar volgens het beginsel van Huber (zie ook artikel septembernummer) de beïnvloeding van de celbouw van boven naar beneden is gericht (ook zijwaarts), gaf het **beginnen van deze donkere besmering bij de draad aan**, dat de draad het vervaardigen van de iets grotere celbodems in de hand werkte met het funeste gevolg: darrencellen; zeer duidelijk in alle vijf de gevallen!

Het nauwkeurig insmelten van de draad kan slechts in bepaalde gevallen deze raatverknoeiing voorkomen, nl. in het geval, dat de bijen regelrecht bouwen op de kunstmatig aangebrachte zeshoekjes.

In dit geval is draden overbodig voor het voorkomen van „rek“, al doet het goede diensten ter voorkoming van zijdelingse afwijkingen of krommingen van de cellen. In het andere geval, zeer duidelijk gefotografeerd in de artikelen van Prof. v. Willem (Bull. Kon. Belg. Acad. 1929 en 1930), moeten de bijen de celbodems **bewerken** (uithollen) alvorens de randjes te verhogen. In dit geval kunnen ze dus de draden van de bestverzorgde kunstraat **losmaken**, zodat de consciëntieuze imker zich niet steeds behoeft te verwijten het draden toch nog iets te slecht te hebben verricht.

Een zeer fraai voorbeeld van de in deze gevallen onberekenbare invloed van de draad vindt de moderne imker in afb. 259 van het bekende boek van de Roever. Lees het onderschrift bij deze afbeelding eens nauwkeurig na en vergelijk het met de inhoud van dit artikel. De bijen hebben op het aangewezen gedeelte de richels nog niet **verhoogd**, maar dit betekent niet, dat de bijen dit gedeelte **nog niet onder handen hebben gehad**. Gezien de goed zichtbare vormen hebben ze aan de celbodems aldaar wel degelijk „uithollings“-arbeid verricht.

Biezelinge.

B. J. J. R. WALRECHT.

*) Slechts een enkele maal komen darrencellen voor in het centrum van natuurraten (wilde bouw), hun ontstaan kan dan niet met de draad samenhangen.

HONING VOOR H. M. KONINGIN JULIANA.

Op aanbeveling van de jury van de Nationale Honingtentoonstelling te Apeldoorn heeft het Hoofdbestuur aan H. M. Koningin Juliana de volgende honing aangeboden:

1. Een doosje verpakte losse raathoning, ingezonden door de heer **A. J. Smit te Apeldoorn**;
2. Twee secties raathoning, ingezonden door de heer **A. Keetlapper te Goutum**;
3. Een bokaal vloeibare honing (opgemaakt), ingezonden door de heer **J. R. Fokkema te Leeuwarden**;
4. Een bokaal vloeibare honing, ingezonden door de heer **J. Witteveen te Ughelen**;
5. Een bokaal gekristalliseerde honing, ingezonden door de heer **C. Jansonijs te Apeldoorn**;
6. Een bokaal heidehoning, ingezonden door de heer **G. Biesmans te Maastricht**.

van Horen en Zien

GA ER NIET NAAST STAAN

Waar naast? Naast het leven.

Voor enkele dagen terug werd mij de raad gegeven, en dat geldt voor ieder mens, om als je ouder wordt en je met je werk of je zaken ophoudt, niet naast het leven te gaan staan. Al kan men zijn werk of zijn zaken niet meer doen, toch bezig blijven. Er zijn liefhebberijen genoeg. Blijf meedoen.

In het septembernummer van ons Maandschrift zie ik onder de 16 kleine advertenties er 9 van mensen, die hun bijen of gereedschappen te koop aanbieden en van de overige is er niet een, die naar bijenvolken of gereedschappen vraagt.

'k Weet wel, het is dit jaar niet best gegaan met de bijen. Bij ons is de voorjaars- en zomerdracht praktisch mislukt en met de heide is het tot nu toe — 't is vandaag al 11 september — ook niet best gesteld. Maar laten we nu eens even nuchter nagaan waarom of we eigenlijk bijen houden.

Om 't gewin? Ja, natuurlijk om 't gewin. Honing? Zeker, 't is prachtig als je goed oogst. En ik vind het openzetten van de snijkraan van de honingslinger altijd nog een groots moment om dan die mooie straal honing te zien stromen in de zeef, waarna de emmer al voller en voller wordt. En zo'n emmer met honing kan dan zo heerlijk zwaar aan je arm hangen als je hem trots naar je vrouw brengt.

Zeker, om 't gewin houden wij bijen. Maar het gewin is in hoofdzaak het geluk, dat onze bijen ons geven, de vergroting van ons levensgeluk, onverschillig of er veel, weinig of in 't geheel geen honing is.

'k Heb dit een dezer dagen goed ervaren.

Ik was zo stom, dat ik al mijn bijen meegaf naar de heide. M'n ophaalvrienden hadden het graag, de vrachtauto was groot en 't aantal volken er op niet te veel. Maar ik heb het geweten! Elke dag loop je toch naar je stal. Elke dag leeg. Geen bij te zien.

O, als 't regent zie je ook geen bij. Maar dan weet je toch dat ze in die kast of die korf zijn, warm en beschut. Van Eijk had twintig jaar geleden wel gelijk toen hij zei: je moet altijd wat thuishouden.

Te koop! Te koop! Te koop! Vrienden, bezint voor je begint! Verkoop uw geluk niet. Sterfgeval of vertrek naar een oord waar men geen bijen houden kan daar gelaten, maar gij, anderen, vecht door, houdt vol en gij zult leven. In en door uw bijen.

Deze winterse zomer....

SN juni steeg de temperatuur slechts 2 dagen boven 20° tegen 26 normaal; in juli slechts 17 dagen tegen 31 normaal en in augustus slechts 5 dagen tegen 31 normaal.

Normaal hebben we in de drie zomermaanden 19 zomerse dagen met temperaturen boven 25°, dit jaar slechts 2. Augustus was zelfs kouder dan september normaal behoort te zijn.

Vergeleken bij het aantal uren zonnenschijn van een normaal jaar kwamen we 187 uren tekort.

Half juni hadden we hier en daar nog nachtvorsten.

Wie deze gegevens leest weet meteen, dat de bijen niet veel gelegenheid hebben gehad om honing te halen. Fruit en koolzaad waren goed tot zeer goed. Van de zomerdracht is slechts hier en daar wat gewonnen, op sommige plaatsen zelfs bijna 20 pond. Op de heide hebben de meeste volken de kost gehaald maar sommige inkers hebben op de hei moeten voeren. Op sommige plaatsen wordt van de hei een geringe oogst verwacht, tot hoogstens 10 pond per volk.

Het hoofdbestuur heeft moeite gedaan voor een extra suikerlevering van 4 kg per volk, het resultaat is nog niet bekend op het moment waarop ik dit schrijf. (De vergunning is half september gekomen. Red.) Vooral de inkers, die in het voorjaar niet het volle quantum afnamen, zitten omhoog. Een goede leer voor de volgende keer. Tot op heden was de stuifmeelvoorziening van de wintervolken maar matigjes, maar een verbetering van het weer kan dat nog steeds goed maken.

De bevruchting van de jonge koninginnen liep niet erg vlot dit jaar, hoewel de resultaten op Schiermonnikoog opmerkelijk goed waren.

Dat is dan zo ongeveer de balans van het jaar 1956. Voor hen, die op de materiële resultaten van hun bijen zijn aangewezen is het nogal een somber beeld na de beste zomer van het vorige jaar.

„Maar als we aan de andere kant van de balans de levensvreugde schrijven, die de bijen ons ook dit jaar weer hebben geschonken, weet ik voor mij wel wat het zwaarste weegt”, zei een echte liefhebber, met wie ik deze resultaten besprak. Gelukkig mens!

We hopen dat iedereen thans zo goed mogelijk de grondslag voor het volgende honingjaar heeft gelegd. Dan kan ons jubileumjaar 1957 mogelijk goed maken wat we in 1956 zijn tekortgekomen.

Als ik de temperaturen en de uren zonnenschijn van een „normaal” jaar nog eens bekijk zou ik met zo’n „normaal” jaar 1957 al lang tevreden zijn. Toch speel je graag met de gedachte dat het volgende jaar net zo veel boven „normaal” kan zijn als dit jaar er beneden bleef.

Laten we voorlopig maar op een „normaal” jaar 1957 hopen, dan is de kans het grootst dat onze verwachtingen worden overtroffen.

Vóór 10 december kunnen afdelingen, voorstellen aan de algemene vergadering bij 't hoofdbestuur indienen. Ze worden op de agenda geplaatst zodra ze door vijf of meer afdelingen worden ondersteund, van welk feit door middel van een adhesiebetuiging of anderszins vóór 15 februari aan het hoofdbestuur moet zijn gebleken.

Vóór 1 januari zenden de afdelingsbesturen de ledenlijsten aan het Bijenhuis en dragen ze het quotum af op girorekening 846801 van de vereniging.

Een BIJENPARK

Een amateurimker in een stad ergens in Nederland houdt z'n bijen in een door heggen omgeven, niet erg royale, tuin achter z'n huis. Om de een of andere reden brengt hij één van de volken over naar het plat en een paar dagen later heeft een mevrouw in de buurt een bij op de slaapkamer.

Mevrouw is nog lang niet gestoken en de bij denkt er ook niet aan haar aan te vallen. Zij heeft niets op haar tegen en peinst alleen maar over de vraag hoe ze de slaapkamer, waar voor haar niets te halen is, kan verlaten. Dat lukt niet, maar ze wordt tenslotte door mevrouw met veel ceremonieel verwijderd. Haar leven wordt daarbij gespaard, ze mag dus niet mopperen.

Een paar dagen later herhaalt zich dit feit. Mevrouw vindt zoiets „toch niet leuk” en zal er maar eens over praten. De imker wil de burens geen overlast aandoen en zal zijn bijenstand maar wat beperken. Er geheel van afzien is te veel gevegd.

Ziedaar het probleem.

En dan komt de vraag wel eens bij je op: hadden we nu maar ergens een plaats, niet te ver van huis, waar de bijen ongestoord konden staan. Ieder heeft zijn bijen wel 't liefste thuis, vanwege de gezelligheid en om tal van andere redenen, maar als dat nu eenmaal niet gaat, wel, dan moet er een andere oplossing komen. Die andere oplossing komt neer op het stichten, tezamen met andere imkers, van een bijenpark of een bijentuin of hoe men het wil noemen.

Voorbeelden hier te lande ?

Alléén Amsterdam.

Weliswaar heeft een aantal afdelingen een stand met observatie- en demonstratiekasten en ook wel eens, zoals Hilversum, een bijenschans naar oud model, maar een echt bijenpark, een instelling, waarbij niet de voorlichting van het publiek voorop staat of het behoud van oude vormen of gewoonten, maar zuiver het belang van de imker zelf, zo'n instelling vindt men alleen in Amsterdam. En waarlijk niet van vandaag of gisteren, want het Amsterdamse bijenpark is al enkele tientallen jaren oud.

Een bepaling in de politieverordening was de rechtstreekse aanleiding tot de oprichting: Het is verboden bijen te houden en te laten uitvliegen (art. 55b). Nu is de politie in Amsterdam geschikt genoeg; ze maakt het de imkers niet lastig. Maar deze zijn tenslotte afhankelijk van de goede wil van de burens. Komen er klachten, dan moeten de bijen weg.

Het tegenwoordige bijenpark van Amsterdam aan de Sloterstraatweg is al de derde editie. Reeds in 1923 is men begonnen op een stuk grond van ongeveer 1 ha aan de Haringvlietstraat. Maar het was wat klein en de stadsontwikkeling bracht het in korte tijd te dicht bij de bebouwing.

Men kreeg een nieuw terrein, ongeveer 2½ ha, een paar km verder, prachtig gelegen aan de Amstel. Maar 't werd door de Gemeente Amsterdam aan Nieuwer Amstel verkocht en de imkers zaten weer zonder. Dan maar kopen! Gekocht werd het tegenwoordige terrein aan de Sloterstraatweg en tot dekking werd een 3½ procent obligatielening uitgegeven van f 10.000 en onder de leden geplaatst. In acht jaar had men het hele geval schuld-vrij. Voor uitbreiding werd toen een tweede lening gesloten, maar het terrein had daarna ook al een oppervlakte van 4 ha.

Grote bedragen werden uitgegeven voor drainering, voor het graven van sloten en vijvers, het aanleggen van paden en grasvelden en het planten van bomen en bosjes, bloemen en andere gewassen, vrijwel uitsluitend goede drachtplanten. Met de werkzaamheden werd begonnen in oktober 1936 en in mei 1937 kon het park worden geopend.

Het initiatief was genomen door een driemanschap, n.l.: Dr. W. Sieger, erelid der afdeling, die later op eigen kosten, in aansluiting op het eigenlijke park, een groot perceel land en water aankocht en dit met allerlei gewassen beplante. Dat stuk behoort nu aan de Hortus botanicus (6 à 7 ha.)

De heer A. Helffer, thans nog secretaris van de afdeling Amsterdam;

De heer R. C. A. Kroes, die in het bekende Engelse blad „Bee world” van februari 1951 een prachtig artikel schreef over het park (met plattegrond) en die ons belangrijke gegevens heeft verstrekt over de huidige situatie.

Ontwerp en uitvoering zijn van de tuinarchitect J. J. Bosma, zelf ook imker.

Het park bevat een museum voor de bijenteelt, een werkloods voor de leden, benevens observatie- en demonstratiekasten.

De beplanting is zodanig gekozen, dat de grootst mogelijke verscheidenheid van drachtplanten aanwezig is. Het is dus wel een ideaal oord voor de Amsterdamse bijenhouders om daar hun kasten te plaatsen.

Toch lijkt de huidige situatie niet zo bijster gunstig. In 1949 vonden 300 van de 680 Amsterdamse bijenvolken een plaats in het park. Blijkens mededeling van de Heer Kroes is het aantal leden van de Amsterdamse afdeling van 350 gedaald tot 120 en die 120 leden hebben nog maar 64 volken in het park. Anderzijds heeft de heer Kroes op onze vraag of het park in een behoefte voorziet geantwoord: Voor de Amsterdamse imkers is het een noodzaak. Wat wij onvoorwaardelijk als juist aannemen.

Maar er is nog iets. Behoudens de volken voor observatie en demonstratie 1) is het park van 1 juni tot 1 september zonder bijen. Na uitvoerige besprekingen op het stadhuis is met de komkommertelers een regeling getroffen, waarbij de gemeente de volken bij de aanvang van de genoemde periode naar een door haar aangewezen geschikte plaats in het Amsterdamse bos vervoert en ze later weer terugbrengt naar het park. Dit is wel een lelijk ding; de plaats in het bos zal allicht niet zo goed zijn als die in het park, bij de tuinen van de imkers. En de gezelligheid is weg.

Deze regeling is uiteraard tijdelijk. Zij duurt tot er een officiële uitspraak is gedaan over de komkommers.

Maar de vraag is of dat wel zo vlot zal lopen.

Maar nu de vraag of een bijenpark in alle plaatsen (steden) van enige betekenis nodig is. Waarschijnlijk niet. Vooral in jonge en ruim gebouwde steden zal de belangstelling niet zo groot zijn. Wie het enigszins kan doen, houdt zijn bijen thuis. Wij denken er ook zo over.

Maar, wil men de kant van een bijenpark uit, dan valt nog een belangrijke opmerking te maken. We leven in een andere tijd als voor de oorlog. De belangstelling voor maatschappelijke en sociale vraagstukken is geweldig toegenomen. De kans dat een eenmaal van de gemeente in pacht of in bruikleen ontvangen stuk grond zonder slag of stoot „aan Nieuwer Amstel” zal worden

1) Van de heer B. van der Sande te Nijmegen ontvingen wij een hoogst interessante beschrijving van de inrichting en de werkwijze van de bijenstal op de Gofert aldaar. Deze stal bevat een vijftal bevolkte kasten, terwijl ook een vitrine en een observatiekast zijn opgesteld. Het geheel is tot stand gekomen door een prettige samenwerking van de gemeente met de afdeling Nijmegen. Een aantal imkers van deze afdeling, die daarvoor een soort opleiding hebben ontvangen, doet bij toerbeurt dienst op de demonstratie-uren en de belangstelling van het publiek, vooral van de jeugd, is verheugend groot.

HONINGAFZET en HONINGPRIJS

Enige jaren terug hebben wij in ons blad een artikelenreeks gepubliceerd over de afzetmogelijkheden van honing in verband met de honingprijs. Sedertdien is de toestand wel radicaal veranderd. Toen: een buitenlandse honingprijs, welke belangrijk lager lag dan de binnenlandse kostprijs. Toen ook 'n minimum aan binnenlandse consumptie en nu, mede als gevolg van de betere verdiensten en verbeterde sociale en economische omstandigheden een grotere vraag naar het bij uitstek goede produkt honing. Sommigen beweren, dat het consumptief verbruik zeker enige keren hoger ligt dan voorheen het geval was. De cijfers van de invoer en de geschatte binnenlandse produktie wijzen echter niet op zulk een grote toename als hier wordt verondersteld, doch zulks neemt niet weg dat wel mag worden aangenomen dat het direkte consumptief verbruik is toegenomen, al moet daar dan tegenover worden gesteld een vermoedelijk verminderd indirect-industrieel-verbruik. Wij willen met enige cijfers de toename van het binnenlandse verbruik toelichten en doen dat aan de hand van de cijfers over de jaren 1950 en 1955. In 1950 werd aan honing ingevoerd 3.035.000 kg en uitgevoerd 1.825.000 kg. De binnenlandse produktie is geschat op 1.500.000 kg. Het deel dat in Nederland is verbruikt bedraagt aldus rond 2.700.000 kg. In 1955 werd aan honing ingevoerd 1.410.000 kg en uitgevoerd 332.000 kg. De binnenlandse produktie in dit uitzonderlijk goede honingjaar is geschat op 2.500.000 kg. Het binnenlandse verbruik is mitsdien te stellen op rond 3.500.000 kg, hetgeen resulteert in een toename ten opzichte van 1950 met rond 800.000 kg. Uit genoemde cijfers is dus moeilijk te distilleren, dat het consumptief verbruik enkele malen zo groot is als voorheen. Maar een toename is er. Wij kunnen ons daarover slechts verheugen, omdat dit ook waardevolle perspectieven voor de toekomst opent.

Van groot belang is ook de prijszetting van de honing. In 1950 werd ingevoerd 3.035.000 kg tegen een waarde van f 1.956.000 of gemiddeld f 0,64 per kg. Uitgevoerd werd 1.825.000 kg tegen een waarde van f 1.981.000 of gemiddeld f 1,08 per kg. Er bleef dus van die buitenlandse honing in het binnenland 1.210.000 kg, welke hoeveelheid, zelfs rekening houdende met de bij invoer verschuldigde belastingen nagenoeg niets meer kostte. Wij wezen er destijds op, dat hierdoor de binnenlandse prijs in hoge mate werd gedrukt. Het was dan ook niet te verwonderen, dat de bijenhouders hun produkt toen nauwelijks tegen een aanvaardbare prijs aan de man konden brengen, zelfs niet tegen kostprijs (zonder loon). Zulks is de bijenhouderij uiteraard niet ten goede gekomen. De Regering kon hier, met het oog op de voorgestane liberalisatiegedachte, moeilijk de helpende hand reiken. Was het daarom te verwonderen, dat de bijenteelt, in een periode van economische bloei, maar steeds terug liep? Ieder trok voordeel uit deze „gouden tijd”, behalve de imkers. Over het jaar 1955 werd, zoals gezegd, 1.410.000 kg honing ingevoerd tegen een waarde van f 1.456.000, waar tegenover een uitvoer stond van slechts 332.000 kg. De ingevoerde honing kwam, zonder invoerrechten en dergelijke belastingen, op ongeveer f 1,03 per kg. Indien evenwel de bij invoer verschuldigde belastingen en de importeurswinst op 40 percent wordt gesteld, dan betekent dit, dat de 1.078.000 kg voor het binnenland beschikbaar gebleven buitenlandse honing in de handel op ongeveer f 1,50 per kg kwam te staan. Wanneer wij dan nog rekening houden met de kosten verbonden aan het zuiveren en aftappen van de honing en de kleinhandelswinst, dan mogen wij aannemen, dat de buitenlandse honing de consument zeker niet op een lagere prijs is komen te staan dan waarvoor de binnenlandse honing wordt verkocht. Dit geeft derhalve wel een heel ander beeld dan in 1950. Inplaats

De prijs van buitenlandse honing is verdubbeld en stijgt nog steeds. De handel kan thans goedkoper Nederlandse honing kopen dan buitenlandse. Maar... de imkers blijven nog aan particulieren leveren tegen prijzen die lager liggen dan die van de buitenlandse honing. Wij dienen onze particuliere prijs aan te passen aan die, waarvoor buitenlandse honing in de winkels wordt verkocht.

van lagere prijzen thans prijzen welke in enige jaren zijn verdubbeld en nog is er een stijgende tendens waarneembaar. De invoerprijs van de buitenlandse honing bedroeg in de eerste 5 maanden van 1956 reeds f 1,22 per kg. Aldus gezien is er dus momenteel geen reden buitenlandse honing te importeren. Integendeel, de handelaren kunnen beter Nederlandse honing kopen. Maar, en dit wordt zo gauw over het hoofd gezien, de binnenlandse produktie is nu eenmaal onvoldoende om de binnenlandse consumptie te dekken. Er MOET dus honing worden ingevoerd om de verbruikers het gehele jaar door van honing te kunnen voorzien. Wij wezen daar ook reeds eerder op. Nu is het eigenaardige dit, dat toen de buitenlandse honingprijs de afzetmogelijkheden van onze eigen honing belemmerde, de imkers klaagden en steunden en tot de vereniging het verwijt richtten, dat zij niet de nodige activiteit ontplooiden om de honinghandel in goede banen te leiden, terwijl de imkers thans nog aan particulieren blijven leveren tegen prijzen die lager liggen dan de buitenlandse prijzen (met inbegrip van alle lasten en kosten). Zeker, de klachten zijn verstomd, maar de imkers doen zelf weinig om de prijs van hun waardevol produkt — mits goed gewonnen —, dat zij aan particulieren leveren, aan te passen aan die waarvoor de buitenlandse honing in de winkels wordt verkocht. Zij remmen daardoor de mogelijkheden van de vereniging om in de kleinhandel een goede prijs te maken, waardoor ook

verkocht, kan praktisch worden verwaarloosd. Men doet dat niet tegenwoordig. Daarom is kopen van een terrein niet nodig. Een bijenpark kan overal wel tot stand komen in goede samenwerking met de gemeente en de afdeling van de vereniging. De gemeente wil óók wel iets doen, vooral als het park een attractie wordt voor het publiek, wat te bereiken is door een deel van het park voor het publiek open te stellen. In Leeuwarden hebben we het denkbeeld van een bijenpark in de ledenvergadering van de afdeling ter sprake gebracht. Er was geen laaiend enthousiasme voor onze uiteenzetting. Zo zijn de Friezen trouwens niet. Maar er was ook geen tegenstand. Men vond dat we ons artikel in het Groentje maar eens moesten schrijven en men gaf ons gaarne machtiging om eens namens de afdeling met het gemeentebestuur te gaan praten. Men zal dan later wel eens zien.

De besprekingen zijn nu begonnen. De gedachten gaan uit naar het eerlang belangrijk te vergroten Rengerspark aan de rand van de stad (noordzijde) en naar de Froskepolle, een recreatiegebied in aanleg, groot 20 ha, gelegen een behoorlijk eind buiten de stad en wel zuid-oostelijk daarvan, aan het nieuwe van Harinxmakanaal, de grote verbinding Groningen-Leeuwarden-Harlingen. Tot slot: wij adviseren niets. We zijn daartoe trouwens ook allerm minst bevoegd. Maar het leek de redactie wel dienstig het vraagstuk van het bijenpark eens ter discussie te stellen. Eén ding staat vast. Het vraagstuk wordt dringender, naarmate de bevolkingsdichtheid van ons land toeneemt. En dat doet ze nog steeds, tot op de dag van vandaag. In één afdeling bedankten zes of zeven leden tegelijk als lid omdat ze flatbewoners waren geworden!

**JUBILEUMGESCHENK
ZESTIGJARIGE.**

Steeds meer afdelingen zenden ons hun jubileumgeschenk voor onze zestigjarige vereniging: een aantal nieuwe leden. Maar er zijn ook vele afdelingen, die nog niets van zich laten horen.

Dat is jammer, want nieuwe leden, die thans reeds hun contributie voor 1957 aan de afdelingspenningmeester betalen, krijgen alle dit jaar nog verschijnende nummers van het Groentje GRATIS.

Hebt u dus een nieuw lid op het oog: laat hij zich direct bij de penningmeester melden, hij krijgt dan ook die gratis groentjes. Hij kan zelfs deelnemen aan de prijsvraag, die in ons Kerstnummer verschijnt. Maar.... het afdelingsbestuur zendt hem dan ook bericht van lezingen, filmavonden, cursussen enz., waaraan hij nog mee kan doen.

Direct aanmelden is dus het beste!

aan de imker, die niet aan particulieren kan verkopen, maar zijn honing aan de vereniging moet leveren, niet een behoorlijke prijs kan worden betaald. Zoals de zaken nu staan zou de imker zijn honing niet aan particulieren behoren te leveren beneden f1,40 of f1,50 per flacon. Slechts in uitzonderingsgevallen, b.v. plaatselijke toestanden, zou van die richtprijs moeten worden afgeweken. Onze honing is genoemde prijs meer dan waard. De kans om die prijs te maken is er nu en is er reeds geruime tijd geweest. Uiteraard moeten wij er dan wel voor zorg dragen dat wij aan de honing alle zorg besteden. En hier ontbreekt nog wel eens wat aan. Vaak wordt honing aan particulieren geleverd in een flacon met roestig deksel, in allerlei soorten flacons zelfs, in flacons zonder etiket en dergelijke. Dikwijls is de vloeibare honing ook weinig helder. Op al deze dingen dient te worden gelet. Alleen voor een prima produkt kan men een goede prijs bedingen. Verkoopt dan ook nooit honing waaraan ook maar iets mankeert. De imker raakt zijn klanten kwijt en wij brengen, wat veel erger is, onze Nederlandse honing in diskrediet.

Jammer genoeg zullen wij dit jaar niet veel honing aan de „man“ kunnen brengen. Wij weten het maar laten de moed niet zakken. Onze hoop is nu weer op 1957 gevestigd, het jaar waarin onze vereniging haar 60-jarig bestaan hoopt te herdenken. Een imker is niet verwend met grote oogsten in ons land. Maar daarom moeten wij op de kleintjes letten en zeker niet verkopen tegen prijzen die lager liggen dan die waarvoor buitenlandse honing in de winkels wordt verkocht.

V.

Even verbeteren dat in het vorige praatje stond, dat we een harmonika meenamen op de bijenreis. Dat was natuurlijk een mondharmonika. Stel je voor! Waren er vorig jaar sterke staaltjes te horen over enorme oogsten, dit jaar horen we vrijwel niets anders dan klachten. We kunnen spreken van twee uitersten. Vorig jaar had vrijwel iedereen een goede oogst, maar nu praktisch niemand. Zelfs niet met de beste methoden. Theorie en regel hebben gesaald.

Sommige imkers verspeelden zo maar de oude koningin uit de kunstzwerf, bij het samenvoegen van volken, bij het invoeren of bij het laten aanvliegen van bijen op een ander volk.

Ja, we hebben ons in duizend bochten moeten wringen om bijen-HOUDER te blijven. Op tijden dat anders de slinger draaide, hoorden we nu van volken die flauw waren van de honger of verhongerd. Zeker zal dat lot een aantal volken op de heide getroffen hebben.

Collega's, die nog enige suiker hadden, voerden in augustus. Sommigen voerden koolzaadhoning of consumptiesuiker! Anderen leenden wat bijensuiker, maar komen zo weer tekort met hun wintervoer.

Toch moeten we wat voeren om broed te houden, want we moeten toch de winter weer goed door om het volgende jaar met nieuwe moed te beginnen. We liggen niet voor één slag, al is het een harde. Ieder heeft zo zijn tegenslagen. We denken hier aan land- en tuinbouw en aan mensen, wier hoofdbestaan van normaal zomerweer afhangt. In een jaar als dit komt het er op aan de kop boven water te houden. En, we stellen er, eerlijk gezegd, ook wel een beetje een eer in om volgend voorjaar nog goed voor 't licht te komen. Jaren later kunnen we dan nog zeggen dat we zelfs het slechtste jaar nog goed doorkwamen en daar mogen we in alle bescheidenheid een eer in stellen. We moeten niet met stumpertjes de winter ingaan. Het aantal volken zal in totaal weer dalen, maar als het volgend jaar weer wil vlotten, is dat spoedig ingehaald. Verder is er nu gelegenheid het lege materiaal met weinig kosten wat op te knappen. Wat timmeren, schilderen, oude raten opruimen enz.

Het rommelt wat in het wereldgebeuren en zonder daarop te speculeren zou het toch, helaas, kunnen gebeuren, dat enige honing ons weer zeer ten goede zou kunnen komen.

Om meer dan één reden zetten we ons dus schrap om een volgend jaar weer met goede volken naar de bloeiende koolzaadvelden te kunnen trekken. De boeren hebben ook al weer gezaaid. En de komende winter vertellen we elkaar, en leren we van elkaar, hoe we het gedaan hebben.

Imkervrienden, ik wens u allen sterkte en vertrouwen toe.

DE BIJENMAN.

Koningin paart met 3 tot 8 darren

Deze zomer hield Dr. O. Mackensen van Baton Rouge, U.S.A., te Wageningen een lezing over kunstmatige inseminatie van de bijenkoningin.

Hij vertelde daarbij o.a., dat vele koninginnen meer dan eens op bruidsvlucht gaan, wat onze lezers natuurlijk reeds wisten.

Voor velen zal het echter nieuw zijn te horen, dat, volgens Dr. Mackensen, de koningin op haar bruidsvluchten met 3 tot 8 darren paart, gemiddeld met 4 à 5 darren.

In de Leipziger Bienenzeitung van juni 1956 vinden we de vertaling van een artikel van W. W. Trjasko, waarin hieromtrent het volgende wordt gezegd:

In 1951 namen medewerkers van ons (Russisch) bijenteeltinstituut de bruidsvluchten van 172 koninginnen waar. 90 van deze koninginnen (52.3%) gingen slechts éénmaal, 82 (47.7%) tweemaal op bruidsvlucht. Van deze laatste koninginnen gingen er 4 tweemaal op dezelfde dag de lucht in, 66 op twee opeenvolgende dagen en 12 stuks 2 tot 3 dagen na de eerste bruidsvlucht. Uit de aantekeningen van 1950 was gebleken dat van 1169 koninginnen 9 stuks 3 maal en 2 stuks zelfs viermaal op bruidsvlucht gingen. Hierbij wordt aangetekend dat reeds Dzierzon het vermoeden uitsprak, dat een koningin behoefte heeft aan een nieuwe bruidsvlucht als ze op haar eerste bruidsvlucht niet voldoende zaad van „een dar” ontving.

Om dit vraagstuk op te lossen, opende men 15 koninginnen die van een bruidsvlucht terugkwamen. De hoeveelheid mannelijk zaad wisselde van 0.85 mg tot 5.2 mg. Men concludeerde hieruit, dat de hoeveelheid zaad, die door de dar in de eileiders van de koningin gebracht wordt, en die dikwijls een onvoldoende vulling van het zaadblaasje tot gevolg heeft, de aanleiding vormt tot de herhaalde bruidsvluchten. Klaarblijkelijk wordt de drang van een koningin om op bruidsvlucht te gaan eerst dan geremd, als de eileiders een bepaalde hoeveelheid zaad bevatten.

Tot zover voor wat betreft het aantal bruidsvluchten. Wat het aantal darren betreft waarmee een koningin op één bruidsvlucht paart, het volgende.

Reeds bij het openen van de eerste koninginnen rees twijfel of één dar zoveel zaad kon leveren dat de eileiders daarmee gevuld werden. Men ging toen de hoeveelheid zaad in de eileiders vergelijken met de hoeveelheid zaad, die één dar normaal levert. En dat bleek slechts ongeveer 1/5 van de hoeveelheid te zijn, die men in de eileiders aantrof. Dit gaf aanleiding tot een onderzoek naar de „veelmannen” van de koninginnen.

Men begon met het aantal zaaddiertjes in de eileiders van 25 bevruchte koninginnen vast te stellen. Gemiddeld waren dat er 107.9 miljoen. Toen werden 50 darren onderzocht op het aantal zaaddiertjes dat ze zij zich hadden. Gemiddeld waren dat er 10.9 miljoen. Hieruit kon worden geconcludeerd, dat een koningin met ongeveer tien darren paart.

In zijn artikel komt Trjasko tot de slotsom, dat 48 tot 70% van de koninginnen meer dan één bruidsvlucht maakt en dat de koningin op elke bruidsvlucht gemiddeld paart met 4 à 5 darren. Sommige koninginnen brengen het op één bruidsvlucht slechts tot drie echtgenoten, maar het komt ook voor, dat een koningin op een bruidsvlucht niet minder dan 8 darren ontmoet. Tot zover dit artikel.

Voor onze koninginnetelers zijn deze nieuwe inzichten van veel belang.

Vroeger meenden we dat, als een „zuivere” Italiaanse koningin met een „zuivere” Italiaanse dar paarde, de „zuiverheid” van het nageslacht verzekerd was.

Later leerden we, dat een koningin soms meer dan eens op bruidsvlucht gaat. Als onze Italiaanse koningin op haar eerste bruidsvlucht met een Italiaanse dar en op

haar tweede bruidsvlucht met een zwarte dar paarde, werd de „zuiverheid” van het nakroost twijfelachtig. Maar ook als ze op elk van haar bruidsvluchten paarde met een dar van hetzelfde vadersvolk (b.v. op een bevruchtungsstation), kon de „zuiverheid” te wensen overlaten, want genetisch kunnen twee darren van hetzelfde volk zeer verschillend zijn.

Maar als een koningin op haar bruidsvlucht met 3 tot 8 verschillende darren paart (gemiddeld met 4 à 5), komt de „zuiverheid” van het nakroost wel heel erg op losse schroeven te staan.

We hebben deze gegevens besproken met de bekende Dr. Hambleton, een expert op dit gebied. Dr. Hambleton gaf als zijn mening te kennen, dat „zuivere” koninginnen alleen verkregen kunnen worden door k.i. In Amerika worden deze zuivere koninginnen verstrekt aan de koninginnetelers. Deze koninginnetelers telen daar van na, maar het grote aantal paringen van elke koningin heeft volgens Dr. Hambleton tot gevolg, dat de koninginnen, die door de koninginnetelers worden afgeleverd, dikwijls in het geheel niet „zuiver” zijn. We hebben het woord „zuiver” nog al eens tussen aanhalingstekens geplaatst. Dat begrip heeft voor de doorsnee Europese imker namelijk een heel andere inhoud dan voor onze Amerikaanse collega's. Ook de wetenschap weet tegenwoordig heel goed, dat „zuivere” Italianen, „zuivere” Krainers enz. niet bestaan.

Daarentegen kan een koningin, die zowel kenmerken van Italianen als van Krainers vertoont, heel goed tot op grote hoogte „zuiver” zijn, d.w.z. bepaalde eigenschappen ongewijzigd op haar nakroost overdragen. Daarover in een volgend artikelje.

Komkommerzorgen

Op het Internationaal Congres te Wenen heeft Ir. J. Mommers een voordracht gehouden over de invloed van het bijenbezoek op de vorming van zaadkopen bij komkommers.

Bij de discussie bleek, dat men in sommige streken in Engeland dezelfde moeilijkheden heeft en de Engelse vraagsteller was van oordeel, dat het afschermen met gaas de enige oplossing is, het is duur maar het brengt zijn geld op.

Klaarblijkelijk teelt men in Engeland komkommers in warenhuizen, die gemakkelijker kunnen worden afgeschermd dan plat glas.

Ook in Duitsland bleek men belangstelling voor deze kwestie te hebben en men vond het zeer belangrijk, dat de onderzoeken van de heer Mommers worden voortgezet.

We geven hieronder het officiële uittreksel van de rede van de heer Mommers.

De komkommers vormen dikwijls vruchten, die slechts aan het eind dik uitgroeien en die voor de handel minderwaardig zijn. In het dikke eind is steeds zaad aanwezig. (De in Nederland geteelde komkommers vormen zeer dikwijls parthenocarpe vruchten). De aanwezigheid van zaad doet bij de komkommertelers de gedachte postvatten, dat de bijen er de schuld van zijn, dat er zaadkopen komen, omdat de bijen door de bestuiving de zaadvorming veroorzaken.

Daarom zijn verscheidene komkommercentra gemeenteverordeningen tot stand gekomen, die het houden van bijen in de zomermaanden verbieden.

Daar het in het geheel niet vaststond, dat de zaadkopen het gevolg van bestuiving door bijen, en zeker niet van bestuiving door bijen alleen, zijn, werden proeven genomen om dit probleem tot een oplossing te brengen. Daarbij is gebleken, dat bestuiving in de meeste gevallen wel tot zaadvorming leidt, echter niet tot de vorming van zaadkopen, doch van normaal gevormde vruchten. De zaadkopen vindt men eerst als de fysiologische toestand van de komkommerplanten slecht wordt, b.v. door ouderdom of ziekte.

uit de Jaagkiepers

Kwijnende vakbladen

Tot april 1956 noemde het British Beejournal zich trots: het enige wekelijkse bijenblad ter wereld. Dat is nu gewijzigd in: het enige veertiendaagse bijenblad. De uitgever heeft zich genoodzaakt gezien de uitgifte van dit oude blad te halveren door de stijging der kosten. De prijs werd van 6 op 9 pence gebracht.

Zal dit Engelse blad dus minder verschijnen, anders is dat met het Amerikaanse blad: Modern Beekeeping, een van de drie grootste Amerikaanse vakbladen dat geheel verdwijnt! Dit blad werd uitgegeven door Walter T. Kelly, „The Bee Man” eigenaar van een grote zaak in bijenteeltartikelen (met als handelsmerk een bijenkoningin, waarvan de kop is vervangen door het hoofd van Mr. Kelly). Wegens gebrek aan tijd (door andere werkzaamheden) heeft hij hiertoe moeten besluiten.

Gleanings heeft op zich genomen de abonnees van Modern Beekeeping tot aan het einde van hun abonnement, zijn tijdschrift te verstrekken. Modern Beekeeping was vooral bekend om zijn vele en fraaie foto's.

Opsluiten van bijenvolken

De Gazette Apicole 1956/4 neemt uit L'Apicoltore Moderno (Italië) een artikel over betreffende het opsluiten van bijen bij bespuiting. Hieruit het volgende: In Italië kent het grootste gedeelte van de fruittelers het belang der bijen en zij houden met het bespuiten van hun gewas hiermede rekening. Maar er zijn nog vele kleine boeren, die geloven dat de bijen van hun fruit eten en als zij

bijen op bloemen zien, bespuiten zij deze zo spoedig mogelijk.

„De bij is geen wild beest, dat geen eigenaar heeft, het is een huisdier en wie haar doodt, benadeelt de eigenaar, die schadevergoeding kan eisen”, schrijft het Italiaanse blad. Om de bijen op te sluiten wordt aangeraden het vlieggat te sluiten; er mag geen licht in de kast komen, wel veel lucht, men moet zorgen voor voldoende voedsel en vooral water en de kasten beschermen tegen hitte. Het is niet nodig de vlieggaten des nachts te openen. Dergelijke volken kunnen niet slechts enige dagen, maar meerdere weken opgesloten blijven.

Heideraathoning in Schotland

Een Engelse vrouwelijke imker hield in Schotland een lezing en bij het vragenstellen was de eerste vraag: Gebruikt men in Engeland „cogs”? Zij moest erkennen hiervan nooit gehoord te hebben, maar voordat zij naar Engeland teruggekeerd was, had zij er vele gezien.

In de korf-bijenteelt gebruikt men voor het vergroten van de korven onderzet-randen en deze worden in Engeland „eke” genoemd en „cogs” is het Schots hiervoor. Een „cog” is een ruwe kist van goedkoop hout, welke voorzien is van losse of vaste latjes op raam-afstand en die voorzien worden van stukjes kunstraat; hieraan bouwen de bijen hun eigen raten, welke tijdens de heidedracht gevuld worden. Bij de oogst worden de raten uitgesneden en in cellofaan verkocht. Ook wordt de „eke” wel in zijn geheel verkocht, na in cellofaan verpakt te zijn, voorzien van een rand van Schots bont en een takje heide. De verkoop geschiedt bij gewicht, men heeft ekes van 4 tot 12 kg. Zij zijn zeer geschikt voor etalages en op de Schotse honingtentoonstellingen heeft men klassen voor dit artikel.

Deze methode zou zeer economisch zijn.

Bovenstaande werd overgenomen uit de Scottish Beekeeper 1956/5 en in hetzelfde blad vinden we nog een vermelding terzake. Op een vergadering van Schotse imkers zei een spreker, dat raathoning het gemakkelijkst in ekes gewonnen wordt, hierin moet men stukken raat geven om te beginnen (starters). De bijen werken hierin liever dan op ramen met kunstraat.

Spreker raadde aan een stuk plastic op de broedkamer te leggen, dit moet zo groot zijn dat de bijen aan alle kanten een opening van 2½ cm vinden om in de eke te komen. Tijdens de heidebloei zal de koningin niet naar boven komen.

De bijen zullen de raten niet aan het plastic vastmaken, zodat de eke gemakkelijk afgenomen kan worden. De spreker, Mr Couston, waarschuwt de imkers, hun volken niet te dicht naast elkander te plaatsen. Veel bijen vervliegen dan en brengen zo ziekten over. Op een heideveld stonden 150 kasten, twee hiervan hadden de mijtziekte. Het volgende jaar waren alle volken besmet, wel niet erg, maar zij moesten alle behandeld worden.

Honing voor mieren

Eén van de vreemdste gevallen in de geschiedenis van de filantropie is dat van Rani Bhanwani te Nator India. Teneinde voedsel te verstrekken aan hongerende mieren, liet hij gedurende 58 jaar in elke mierenhoop honing strooien; dit kostte hem in totaal 2.813.000 dollar (A. B. J. 1956/4).

Stuifmeel en vitaminen

In Abeilles et Fleurs komt Alin Cailas ook op tegen het steeds meer zuiveren van honing; door het wegnemen van het stuifmeel wordt de hoeveelheid werkzame stoffen zeer verminderd (1956/6).

En in Die Biene 1956/5 schrijft Dr. O. Wahl, Marburg L. over de werkstoffen van het stuifmeel, het volgende:

Het vitamine-gehalte van stuifmeel werd eerst in de veertiger jaren vooral door Amerikaanse onderzoekers nauwkeurig onderzocht. Zij vonden door voedingsproeven op dieren, welke bepaalde vitaminen nodig hebben en door chemische ontledingen, naast vitaminen A en C en sporen van vitaminen E en K (welke laatste alleen in bijenbrood, d.i. in de cellen opgehoopt stuifmeel, maar niet in vers stuifmeel voorkomt), vooral vitaminen B in het bijenbrood. Deze vitaminen B zijn door hun hoeveelheid en de belangrijkheid de meest waardevolle werkstoffen van stuifmeel.

Dr. A. Maurizio, Zwitserland, maakte in 1950 haar onderzoekingen bekend. Zij vond grote verschillen in voedingswaarde voor de bijen tussen stuifmeel van verschillende oorsprong: men heeft stuifmeel met grote werking, met minder goede en zonder uitwerking.

Tot de eerste behoort o.a. dat van wilgen, krokus, steenvruchten, koolzaad, herik of krodde, klapproos, rode en witte klaver en ook van enkele windbloeiërs als mais en grassoorten.

FILMVOORSTELLING HEERENVEEN

Voor de Kring Friesland zal op maandag 19 november om 19.30 uur te Heerenveen in de blauwe zaal van de nieuwe Schouwburg worden vertoond de nieuwe Nederlandse kleuren-geluidsfilm

Bijenhouden met succes,
na afloop gevolgd door een nabeschouwing of een onderwerp, betrekking hebbende op de bijenteelt.

Kring Friesland.

Slecht werkend stuifmeel komt o.a. van ahorn, paardebloem, olm, hazelaar, els en berk. Bijna zonder uitwerking is het stuifmeel van naaldbomen. De oorzaak is vermoedelijk het verschil in vitaminegehalte.

Prof. A. Koch, München, nam proeven met de larven van de rijstmeelkever, welke zeer gevoelig voor vitaminen zijn. Hem bleek dat stuifmeel de 8 voornaamste groei-vitaminen bevat nl. B1 (Thiamine), B2 (Riboflavine), B6 (Pyridoxine), nicotinezuur, folzuren, choline, biotine en pantotheenzuren.

Men onderzocht 68 soorten stuifmeel. Terwijl in bijna alle soorten de overige 6 B-vitaminen waren vast te stellen, was er een belangrijk verschil in de verhouding van biotine en pantotheenzuren.

Voldoende hoeveelheid biotine hadden slechts 37 soorten en van pantotheenzuren slechts 27. Dit is voor de bijen-biologie van groot belang, daar in het voedersap, dat alle de in het stuifmeel voorkomende groei-vitaminen bevat, biotine en genoemde zuren sterk vertegenwoordigd zijn, hetgeen voor de opbouw van het broed bijzonder belangrijk is.

Maar juist deze beide vitaminen worden volgens de resultaten van Koch niet door alle stuifmeelsoorten geleverd; maar wel is gebleken dat de bijen het gehele seizoen volwaardig stuifmeel kunnen vinden.

Het schijnt dat het percentage pantotheenzuur een stuifmeel tot een volwaardig bijenvoer maakt.

De goede stuifmeelsoorten verlengen de levensduur der bijen sterker dan de slechte soorten, maar nog niet is gebleken, dat vitaminen invloed hebben op de levensduur; er moeten nog andere factoren zijn, maar bezwezen is dat „het stuifmeel tot de vitaminenrijkste natuurproducten behoort en voor alles door zijn hoge percentage aan de bijzondere waardevolle B-vitaminen uitblinkt”.

Maar lezer bedenk: overdaad schaadt. Dat ondervond een Frans imker, die met een collega besloot een stuifmeelkuur te doen. Bij elk bezoek aan hun bijenstand aten zij flink wat stuifmeel, zo uit de cel genomen. Maar enige tijd later kreeg hij een lever-oedeem, ontstaan door een overdosering van vitaminen en wel zo erg dat het herstel een jaar duurde.

Men moet dus zeer voorzichtig zijn met het innemen van stuifmeel. Het gaat niet om de hoeveelheid, dikwijls is de aanwezigheid ervan voldoende voor de stofwisseling. Overdaad is net zo gevaarlijk als een tekort, aldus Gazette Apicole 1956/6.

Honing in poedervorm

Volgens een antwoord op een vraag in het A.B.J. 1956/2, zou er in de V.S. een firma zijn die honing in poedervorm voor handelsdoeleinden levert.

Wespen

In Palestina ondervinden de bijenhouders veel last van wespen, zowel

van de Europese als van haar zuster *Vespa orientalis* (rode hornis). De regering stelt elk jaar 15.000 pakjes vergift gratis ter beschikking der imkers. M. A. Alber in de Leipziger Bzt 1956/1.)

De wasmot nuttig voor de fruitteelt?

Uit de rubriek Van Week tot Week in de Fruitteelt van 10 maart jl. Een Amerikaanse geleerde heeft aaltjes ontdekt, die van groot belang voor de fruitteelt zijn om insecten te bestrijden. Deze aaltjes kunnen met een gewone motorspuit op de bomen verspreid worden. Zij dringen in de lichamen van insecten, waarna bacteriën vrij komen, welke het insect gewoonlijk binnen 24 uur doden. Deze aaltjes worden door de ontdekker, Dr. Dutky, gekweekt in de larven van de wasmot. Elke larve levert ongeveer 150.000 aaltjes (nematoden).

De emballage der toekomst?

Uit een advertentie in de Gazette Apicole 1956/5. Aangeboden wordt een zak om honing te verzenden. Het is geen gewone zak, maar hij bestaat uit 3 lagen en wel 2 van plastic en één van jute. De zak kan 30 tot 35 kg honing bevatten, is licht, weegt ledig 465 gram en kost 560 francs, hetgeen neerkomt op 16 fr per kg honing.

Men heeft meer dan 100 ton honing, zonder enige lekkage in deze zakken vervoerd. De zak is hermetisch, bestand tegen stoten en kleine scheuren, kan geheel geledigd worden van vloeibare en versuikerde honing en kan in bain-mari geplaatst worden. Gevuld zijn de zakken gemakkelijk hanteerbaar en kunnen gestapeld worden.

Eet smakelijk

Nieuwe schotel. De Chinezen bedekken pasgeboren muizen met honing en deze vormen dan een uitgekozen schotel bij galamaaltijden, schrijft Francis de Croisset in Le Dragon

Blessé, volgens de Gazette Apicole 1956/5.

Vruchtbaarheid

De termietenkoningin is een ei-legmachine zonder weerga, lezen we in Gleanings 1956/5. Er zijn koninginnen, welke gedurende haar leven (zij kunnen van 15 tot 20 jaar worden) 7.000 eitjes per dag leggen. Men heeft waargenomen dat een koningin van een Afrikaanse termietensoort elke 2 seconden een eitje legde, dat is 43.000 eitjes per dag.

Konden we het koninklijk voedsel maar door termieten laten maken, zegt de schrijver van het artikel, getiteld: Bijen, haar plaats in de insectenwereld.

Imkerij en kunst

Tot slot een afbeelding van een pentekening van de bekende Nederlandse schilder Pieter Brueghel de Jongere (1564—1638). In een aantrekkelijk landschap zijn een drietal imkers, zonderling uitgerust, bezig vreemdsoortige korven op ongewone wijze te sluiten. Volgens een mededeling in het maandblad van onze Vlaamse collega's, heeft men op de zolder van een oude boerderij nog dergelijke korven gevonden.

Jekavé

4 KG EXTRA SUIKER

In verband met de abnormale weersomstandigheden heeft het Hoofdbestuur een extra suikerlevering gevraagd.

Op dit verzoek is gunstig beslist.

De stukken voor een extra levering van 4 kg per opzetter zijn half september aan de afdelingsbesturen toegezonden. Deze suiker mag door ons tot 25 oktober worden afgeleverd.

Bijenhuis, Wageningen

De Wereld van de Honingbij

(Vervolg)

Het kostte de meeste werkbijen niet veel tijd, zelfs in volkomen donker, geheel op de tast de juiste weg te leren door de eenvoudige doolhof met misschien 2 blinde gangen, naar een schaalte met stroop. Het labyrint moet natuurlijk nauwkeurig schoon-gemaakt worden tussen de proeven, om elk geurspoor, dat de bij achtergelaten mocht hebben, weg te nemen. Afzonderlijke bijen verschillen opmerkelijk in vermogen om te leren en sommige schijnen nooit in staat te zijn, de weg werkelijk nauwkeurig te leren. De bijen moeten de weg terug van het voedsel naar de ingang van het labyrint helemaal apart leren van het aanleren van de weg van de ingang naar het voedsel. Het zelfde is bewaardheid gevonden bij de mieren. Het is daarom duidelijk, dat ondanks hun ontwijfelbare vermogen tot aanleren, deze insecten niet in staat zijn enig gebruik te maken van de ondervinding, opgedaan op hun tocht door de doolhof naar binnen om hen te helpen bij hun terugreis. Iets van de gevoeligheid van de tastzin der bijen, vermoedelijk die van hun poten, wordt aangetoond door het feit, dat zij zelfs in totale duisternis kunnen leren, onderscheid te maken tussen repen glad karton, blik, glas en andere materialen. Wanneer er stroken karton worden gezet bij die kruispunten in de donkere doolhof, waar de bij linksaf moet gaan en metalen stroken bij die, waar ze rechtsaf moet, zal een bij leren het labyrint nauwkeurig en veel sneller te lopen, dan ze zou doen zonder deze hulpmiddelen. Bijen zullen zeer snel leren een kartonnen spoor te volgen, gelegd over de bodem van een verduisterde, glazen ruimte vanaf de ingang van hun woning aan de ene kant naar een schaalte voedsel aan de andere zijde. Elke keer, dat een bij van de kartonnen strook afloopt, maakt ze draaiende bewegingen tot ze haar weg er op weer terugvindt. Dit fijngevoelige tastorgaan ligt in haar sprieten en poten en waarschijnlijk ook in andere delen van haar lichaam. Dit zintuig, en een scherp onderscheidingsvermogen voor geur (waarvan de organen op haar antennen liggen), schijnen samen alles te zijn, wat nodig is om de bij in staat te stellen haar weg in het donker van haar woning snel te vinden.

Hoe kunnen we zo precies de manier beschrijven, waarop een honingbij zich in het donker gedraagt? Ge-

lukkig heeft een studie over het zien van kleuren uitgewezen, dat het niet mogelijk voor haar is een dieprode kleur waar te nemen. Wanneer we onze doolhofproeven en gelijksoortige experimenten in rood licht uitvoeren, zijn we in staat de bijen goed in het oog te houden, al moet toegegeven worden met enige moeite, terwijl zij, van hun kant, helemaal niets kunnen zien. Ware dit zeer gelukkige fysiologische feit er niet, dan zouden we niet zoveel over het gedrag van de honingbij weten als nu.

Wanneer een honingbij blind is voor rood, kan ze dan wel andere kleuren zien? Juist voor de eerste wereldoorlog hadden Lubbock en Forel proefnemingen gedaan, die zeer afdoende aantoonde, dat bijen onderscheid maken tussen verschillend gekleurde papieren. Helaas ontwierp geen van deze beide grote natuurkenners zijn experimenten op zodanige wijze, dat de mogelijkheid werd uitgesloten, dat de bijen kozen tussen de verschillende papieren, die ze gebruikten, niet door kleurverschillen als zodanig, maar eerder door de relatieve helderheid van de verschillende kleuren voor het bijenoog.

Het was von Frisch, die voor het eerst proeven deed, die aantoonde, dat werkbijen tussen kleuren als zonnig onderscheid kunnen maken. Om dit te doen, legde hij een aantal stukken karton van verschillende kleuren op een tafel in zijn bijenstal en daartussen legde hij een aantal stukken karton van verschillende tinten grijs. Hij vond, dat hij zijn bijen kon dreseren, voedsel te zoeken van en onderscheid te maken tussen oranje, gele, groene, violette en purpere kartons en alle tinten grijs. Maar de bijen bleven hardnekkig rode en donker-grijze en zwarte kartons verwarren, hiermee aantonend, dat ze kleurenblind zijn voor rood. Op deze wijze zien we, dat werkbijen het vermogen hebben meer door kleuren dan door hun relatieve helderheid onderscheid te maken tussen gekleurde kartons. Zouden de bijen in de proeven van von Frisch onderscheid gemaakt hebben tussen de kartons door de verschillen in hun helderheid, dan zouden ze deze natuurlijk verward hebben met enkele van de grijze kartons van gelijke helderheid.

Von Frisch vond trouwens, dat hoewel de werkbijen in staat zijn onderscheid te maken tussen de verschillende genoemde kleuren, zij dikwijls fouten maken. Bijen zullen b.v. blauwe kartons verwarren met violette en purpere en gele met oranje en

groene. In werkelijkheid, als de bijen gedresseerd zijn op enkel oranje kartons voedsel te zoeken en hun dan bovendien groene en gele worden aangeboden, dan verkiezen ze de groene en gele kartons inderdaad boven de oranje, waarop ze zijn gedresseerd. Het schijnt daarom, dat voor het oog van de honingbij geel, oranje en groen alle dezelfde kleurindruk geven maar geel geeft de sterkste indruk van de drie en schijnt haar veel opvallender en aantrekkelijker toe dan de andere. Evenzo worden blauw, purper en violet dikwijls met elkaar verward en van deze drie zijn blauw en purper aantrekkelijker voor de bij dan violet.

Zelfs nadat deze experimenten van von Frisch waren afgesloten, bleef nog steeds de mogelijkheid bestaan, dat de bijen misschien niet tussen de gekleurde kartons onderscheid hadden gemaakt door de verschillende kleuren, zoals wij die zien, maar eerder omdat de verschillende gekleurde kartons meer of minder ultraviolet licht, dat uit de aard der zaak onzichtbaar is voor mensen, terugkaatsen. Het was onwaarschijnlijk, maar niet onmogelijk.

Tenslotte werd deze laatste moeilijkheid overwonnen door Kuhn in 1927, die gelijksoortige proeven ondernam, gebruik makend van spectraal licht. Hij bevestigde alle gevolgtrekkingen van v. Frisch en ontdekte ook, dat bijen in staat zijn blauwgroen te onderscheiden van blauw en geel en dat ze ultraviolet zien als een echte kleur, waarop ze gedresseerd kunnen worden. Uit deze proefnemingen zien we, dat terwijl mensen onderscheid maken kunnen tussen meer dan 50 verschillende kleuren, de honingbij bijna zeker alleen 4 bepaalde soorten kleur kan onderskennen, die wij geel, blauwgroen, blauw en ultraviolet noemen.

Wat betekent dit allemaal voor de bij? Laten we proberen dit in te zien, maar terwijl we dit pogen moeten we ons herinneren, dat waar wij ultraviolet licht niet kunnen zien, de bij daartoe wel in staat is en dat hoewel wij rood licht kunnen zien, de bij dat niet kan. Zo reflecteert de schitterende scharlaken papaver, waar de bijen dikwijls stuifmeel van verzamelen, een massa ultraviolet licht en schijnt de bijen waarschijnlijk blauwachtig toe. Vele andere rode bloemen hebben een toets purper en lijken voor de bijen bijna zeker als een tint blauw.

Nu absorberen sommige witte voorwerpen ultraviolet licht, terwijl ande-

re het reflecteren. Dit betekent natuurlijk, dat twee voorwerpen, die voor ons even wit lijken, voor de bijen twee volkomen verschillende kleuren schijnen te hebben — de eerste kunnen gereedelijk door hen worden onderscheiden als een tint blauwgroen, terwijl de andere soort witte voorwerpen blijkbaar als een toon wit gezien worden.

Bijna zeker is het (net als bij de mensen), dat, om de bij de indruk te geven van witte „kleur“, alle kleuren, die haar oog kan onderscheiden, in gelijke hoeveelheden aanwezig moeten zijn, zoals zij aanwezig zijn in zonlicht. Wanneer dit waar is, volgt daaruit, dat, omdat de bij de kleur ultraviolet kan zien, licht van deze kleur aanwezig moet zijn, samen met de vier verschillende soorten kleur, die de bijen kunnen zien — dat is, ruw genomen, licht van elke golflengte, dat wij kunnen zien, uitgezonderd rood — indien de bij de kleurindruk moet krijgen, veroorzaakt op de mens door wit. Wanneer het ultraviolette licht afwezig is, blijft het voorwerp voor de mens wit lijken, terwijl in het geval van de bij de golflengten van het licht, dat aanwezig is, zich samenvoegen om haar de indruk te geven, van de complementaire kleur, die waarschijnlijk blauwgroen is. Omdat de meeste bloemen ultraviolet licht absorberen, schijnen zulke bloemen voor de bijen daarom blauwgroen.

In de natuur worden de kleur, vorm en geur van een bloem, waarin ze voedsel heeft gevonden, spoedig in de herinnering van de bij vastgelegd en deze wetenschap helpt haar enorm bij haar daaropvolgende haalvluchten. Van alle karakteristieken van bloemen zijn voor de honingbijen de kleur en de geur de belangrijkste. We zullen iets zien van de rol, die dit speelt bij het aantrekken van bijen tot bloemen, wanneer we komen tot de beschouwing van het gedrag bij het halen.

De nauwkeurige vorm van de oioem schijnt geen belangrijke rol te spelen bij het aanlokken van bijen, waarschijnlijk omdat zij het vermogen missen, onder het vliegen details waar te nemen. Het grote, samengestelde oog van de werkbij bestaat uit meer dan 6000 aparte deeltjes, waarvan elk een uiterst klein vlekje licht registreert, in helderheid overeenkomend met het gemiddelde van alle lichtwaarden binnen het gezichtsveld, dat ongeveer 1 graad is. Deze vlekjes licht vormen samen een mozaïek, dat herinnert aan de manier, waarop een plaatje in een krant is samengesteld door een mozaïek van zwarte en witte puntjes. Er is vaak beweerd, dat de honingbij bijziende is, maar dit is waarschijnlijk onjuist. Het is echter waarschijnlijk wel juist om te zeggen, dat de honingbij geen fijne details kan zien, eenvoudig omdat slechts een naar verhouding klein gedeelte van haar oogsegmenten tegelijk een voorwerp kan zien.

Wanneer een haalbij een voorwerp onder het vliegen passeert, zien verschillende segmenten van haar samengestelde oog het ding en dit moet een flikkerende indruk tot resultaat hebben. Hoe groter en hoe regelmatiger de contrasten, gemaakt door het voorwerp met zijn achtergrond, zijn, hoe groter het prikkelend effect op het oog van de bij is. Dit verklaart waarschijnlijk de reden, dat bijen speciale bloemen met voedsel hebben leren in verband brengen en bij het terugkomen om meer voedsel te zoeken, vinden ze de bloemen sneller en zetten er zich dan spoediger op neer, wanneer ze in een lichte bries bewegen, dan wanneer ze op een kalme dag stilstaan.

De reukzin van de honingbij is meer dan 30 jaar geleden grondig door von Frisch onderzocht. Hij zette een aantal kleine kartonnen doosjes, die ieder een kleine opening aan een zijde hadden om als vlieggat te dienen, op een tafel in zijn bijenstand. Een van de doosjes bevatte een klein schoteltje met suikerwater en ook, op een richeltje vlak boven de ingang, een paar druppels van een geurende vloeistof, zoals de olie van sinaasappelschil. Alle andere doosjes bleven leeg.

De plaats van dit „dresseer“-doosje, het voedsel en de geur bevattende, ten opzichte van de andere doosjes op de tafel werd van tijd tijd verwisseld om te voorkomen, dat de bijen leerden voedsel te zoeken uit een doosje op een bepaalde plek op de tafel. Wanneer een aantal bijen had geleerd het dresseerdoosje te bezoeken om naar voedsel te zoeken, werden alle doosjes weggehaald en vervangen door schone, waarvan er geen een voedsel bevatte en slechts één een spoortje geur. De bijen keerden spoedig terug en vlogen rond de doosjes, in het bijzonder aandacht schenkende aan de ingangen, maar ze deden geen pogingen er een binnen te gaan, tot zij het doosje vonden, waar de geur in zat, waarop ze dit doosje binnengingen om voedsel te zoeken. Het is duidelijk, dat de bijen hadden geleerd de geur met het voedsel in verband te brengen.

De resultaten van de vele proeven van von Frisch betreffende de reukzin van de honingbijen wijzen op hun vermogen om het verband te leren leggen tussen elke van een lange reeks (44) geuren met voedsel en deze te onderscheiden van andere.

Von Frisch kwam ook tot de conclusie, dat sommige stoffen van verschillende chemische samenstelling, maar van gelijke geur voor mensen, ook voor de bijen een gelijke geur bezitten en dat sommige stoffen, die geurloos zijn voor mensen, eveneens geurloos zijn voor bijen. Hij kwam ook tot de conclusie, dat de geringste concentraties van verschillende geuren, die waargenomen kunnen worden door mensen, ook ongeveer de geringste zijn, die door bijen kunnen worden opgemerkt. Dit was een tamelijk verrassende ontdekking, wanneer men het naar verhouding ge-

ringe gevoel voor geur van de mens beschouwt in vergelijking met dat van vele dieren. Moderne mensen vertrouwen in de regel niet zo erg op hun reukzin om hun voedsel te vinden, zoals vele dieren doen, de honingbij inbegrepen. Het is daarom helemaal niet verrassend, dat, toen de drempelwaarden van het waarnemingsvermogen van geuren voor de werkbij kort geleden weer opnieuw door Ribbands, die liever zuivere, geurende chemicaliën gebruikte dan aftreksels van bloemen, zoals von Frisch deed, werd onderzocht, er werd gevonden, dat deze drempelwaarden voor bijen veel lager lagen dan voor mensen.

Bij de bijen liggen de reukorganen in de antennen en, daar deze buitengewoon bewegelijk zijn, kunnen ze in zeer dicht contact met voorwerpen, die de eigenares wil onderzoeken, worden gebracht, zodat zelfs sporen van een geur worden waargenomen. Dit is belangrijk, niet alleen, wanneer een bij een bloem onderzoekt, maar ook om haar in staat te stellen bloemengeuren op de lichamen van haalsters, die na het vinden van een rijke voederbron zijn thuisgekomen, waar te nemen. Voorts stelt het een bij, die een andere bij met haar sprieten onderzoekt, in staat, een lid van haar eigen volk te onderscheiden van een vreemde door een heel klein verschil in haar lichaamsgeur.

Wanneer we nu onze aandacht wenden naar de smaakzin van de honingbij, vinden we, dat ze zoete stoffen, zoals suikers, met zintuigen aan haar poten zowel als met andere op haar sprieten en monddelen kan proeven. Vele, in werkelijkheid de meeste, stoffen, die ons zoet toeschijnen, zijn smakeloos voor de honingbij. Het is inderdaad bijna waar om te zeggen, dat terwijl de meeste suikers zoet lijken voor de mens alleen die soorten, die gewoonlijk in het natuurlijke, vloeibare voedsel van de bij voorkomen, nectar en bladhoning, haar zoet toeschijnen.

Zulke kunstmatige zoetstoffen als saccharine, schijnen smaakloos te zijn voor de honingbij in concentraties, waarin ze de mens zeer zoet en bij hoger concentraties weerzinwekkend voorkomen.

Het is door Mej. Wykes aangetoond, dat de relatieve voorkeur van de honingbij voor bepaalde suikers varieert met verschillende concentraties van de suikeroplossingen. De voorkeur door de bijen bij al haar experimenten getoond voor oplossingen, die dezelfde hoeveelheden sucrose, glucose en fructose bevatten, is onvoorziën hoog, wanneer dit beschouwd wordt in verband met de voorkeuren, door de bijen betoond voor andere suikeroplossingen. Dit resultaat heeft waarschijnlijk een biologische betekenis, daar nectar, de belangrijkste natuurlijke bron van koolhydraten voor de bij, gewoonlijk bestaat uit een mengsel van sucrose, glucose en fructose.

(Wordt vervolgd)

De verdwijnende Bij

De secretaris van onze afd. Zeist, de heer G. Krabbendam, was zo vriendelijk ons onderstaande vertaling van een artikel van R. B. Willson en D. E. Wheeler uit het Amerikaanse blad Colliers te zenden. Wat hier volgt, zeggen de schrijvers, is de waarheid omtrent hetgeen elke man, vrouw en kind in Amerika overkomen zou, als wij al onze bijen zouden doden. Als u zoudt denken dat er dan niet zo heel veel zou gebeuren, moet u nog zeer veel leren omtrent het belangrijkste insect ter wereld.

Als men aan de gewone man, zelfs aan de gemiddelde landbouwer vraagt wat hij van bijen afweet, dan zal hij misschien zoiets zeggen dat het kleine, vliegende insecten zijn, die honing en was maken en die er niet van houden gestoord te worden. Misschien staat hem ook nog wel iets bij van bijen en bloemen.

Nu, dan wordt het tijd dat hij er een beetje meer van leert, vooral als hij met de oogst te maken heeft, want het is een feit dat deze kleine stekers tot de belangrijkste aardbewoners horen.

Zij dragen het meeste bij tot de vruchtbaarheid van de grond en tot de welvaart van de landbouw; het hangt van hen af of wij, bewoners van Noord Amerika, het best gevoede volk ter wereld zullen blijven, die een overschot produceren om dat onder de minder bevoorrechte volken te verdelen. De bijen bestuiven, met enige hulp van andere insecten en enige vogels, en ook van slakken, ongeveer de helft van de landbouwgewassen, het gewone fruit hierbij inbegrepen. Maar ook bloemen en klaversoorten, lucerneklaver (in Amerika Alfalfa genoemd) en andere gewassen, die tot veevoeder dienen. Als we geen bijen hadden, zouden zeer veel voedselsoorten, die we nu maar elke dag als vanzelfsprekend gebruiken en ook het rundvlees en het grootste deel van het varkensvlees, van de Amerikaanse tafel verdwijnen. Het huidige systeem van wisselbouw, waarbij wij eens in de drie of vier jaar de grond met klaver of alfalfa bezaaien om hem zijn vruchtbaarheid terug te geven, in 't algemeen zijn humusgehalte op peil te houden, zou onmogelijk zijn. Er zou eenvoudig geen zaad zijn. En zo'n toestand, zo'n teruggang is helemaal niet zo fantastisch als u zoudt denken, want er is hier een ernstig tekort aan gewone bijen niet alleen, maar ook aan hommels, die niet in door mensen vervaardigde koryn en kasten leven. Er is vooral een ernstig tekort aan wilde bijen en dat kan alleen door een enorme toename van het aantal honingbijen vergoed worden.

Twee jaar geleden begon het Departement van Landbouw een campagne tot een zeer belangrijke uitbreiding van de nationale bijenbevolking, door een beroep te doen op alle imkers, kwekers van zaden, fruittellers en landbouwers om hieraan samen te werken. Men vroeg hun dringend om meer bijenvolken te houden, om de bijen in goede conditie te houden en om, door een behoorlijke plaatsing en verplaatsing van de kasten mede te werken aan de bestuiving door bijen.

Verscheidene landstroken berichten later, dat er meer bijen waren dan ooit tevoren, maar in het algemeen werd niet bereikt wat men zich voorgenomen had. Om de Amerikaanse landbouw op peil te houden, zou een ongelooft groot aantal bijen nodig zijn.

Er zijn ongeveer 1/2 miljoen bijenhouders, in de V.S. Het Departement van Landbouw vroeg hun, het aantal volken op 6.087.000 te brengen, dus 12 per imker.

Rekenen we dat de bevolking van een kast tot 80.000 bijen kan gaan, dan zouden er 400 miljard bijen in ons land gonzen. In alle staten van de V.S. zijn meer bijen nodig, er zijn staten die 12.000 volken meer zouden moeten hebben. Vooral waar veevoedergewassen geteeld worden is er een groot tekort. Het Departement adviseert 2 à 3 volken per ha bij de teelt van klaver of lucerne. Maar voor een goede oogst van deze gewassen zijn er wel drie maal zo veel nodig, n.l. 7 à 8 per ha. Als wij, Amerikanen, genoeg vlees willen blijven eten, dan moet onze, nu uitgedunde, veestapel tot minstens 85 miljoen worden vergroot, dat is 8 miljoen meer dan het afgelopen jaar, toen het vleesverbruik tot een ongekende hoogte steeg. Maar hiervoor moet voedsel zijn en om meer voer te hebben is meer zaad nodig. Momenteel echter wordt er zo weinig geproduceerd dat we binnen een jaar of vijf of tien vastlopen. Landbouwkundigen doen hun best de produktie op te voeren. De regering probeert het met toeslagen. In 1948 werd de teelt van lucerne en van rode klaver aangemoedigd door het toekennen van premies. Deze toeslagen zullen wel de bebouwde oppervlakte vergroten, maar niet de opbrengst per ha. Dat kan alleen een intensieve bestuiving doen.

De universiteit van Ohio voltooide een onderzoek betreffende twee klavervelden over een tijdvak van drie jaar. Het ene veld werd door bijen bevolgen, op het andere veld werden insecten zo veel mogelijk geweerd. Het eerste veld bracht 15 maal zo veel op als het tweede.

Het hoofd van de afdeling bijenteelt van het Departement van Landbouw verklaart, de zaadopbrengst van planten, die door insecten bestoven worden, loopt terug. Eens was Utah onze belangrijkste lucerneklaverzaadproducent. Het leverde in 1925 12.000 ton zaad. Deze hoeveelheid daalde voortdurend. Nu levert deze staat nog 1.500 ton. De rode klaver en andere voedergewassen verkeren in dezelfde slechte positie. Rode Klaver heeft normaal zoveel bloemen, dat deze wel 900 à 1000 kg zaad per ha zouden kunnen opbrengen. De gemiddelde opbrengst is echter maar 80 kg. De bestuiving is onvoldoende, we zouden deze op de beste manier en het snelst kunnen verbeteren door bijen te gebruiken.

Dr. Hambleton dringt er bij de landbouwers en zaadtelers op aan het succesvolle voorbeeld van zovele eigenaren van boomgaarden te volgen, die zich overvloedige oogsten verzekeren door imkers uit te nodigen hun bijen in de bloeiende boomgaarden te plaatsen. De imkers ontvangen hiervoor 12 tot 25 gulden per volk. Dit voorbeeld behoorde overal in het land navolging te vinden. Verscheidene grote zaadtelers zijn al begonnen met de aanvoer van bijenvolken als hun velden in bloei staan, sommigen doen het nog beter: ze zijn zelf bijen gaan houden. Overal waar men dat deed is de zaadproduk-

tie enorm gestegen. Maar de gewone boer is nu eenmaal langzaam met het invoeren van nieuwigheden.

Het is nog geen 200 jaar geleden dat de Duitse botanicus Koelreuter, die experimenteerde met kruisingen van planten, de grote waarde van bestuiving door insecten ontdekte. De boer aanvaardt deze diensten gratis en als vanzelfsprekend. Daardoor is het nog steeds moeilijk de kwekers er van te overtuigen, dat de kweker vijftig maal zo veel ontvangt aan vruchten als de inkers aan honing. Laten we goed begrijpen dat door een landbouw zonder bijen de levensstandaard drastisch omlaag gedrukt zou worden. En dat zou dan niet de schuld van de bijen zijn. Die zijn nog altijd even vlijtig en vruchtbaar als vroeger. Maar de mens heeft schuld. Zijn kortzichtigheid en zo geroemde vooruitgang op landbouwkundig gebied hebben de natuur op een van zijn belangrijkste punten uit het evenwicht geslagen en als we ons leven in overvloed willen handhaven, moet dit evenwicht weer hersteld worden.

Tot voor ongeveer dertig jaar was er evenwicht tussen landbouwprodukten en bestuiving. Maar de eerste wereldoorlog had een groter levensmiddelengebruik en een zeer grote vermeerdering van de export van granen en vlees tot gevolg. Om aan deze enorme vraag te voldoen, was het in cultuur brengen van enorme uitgestrektheden land noodzakelijk. Bossen werden gekapt en het land omgeploegd. Op het dus gewonnen land werden op een voorheen ongekende schaal zaai- en oogstmachines gebruikt. Niemand twijfelde of Amerika zou er door zijn energie en vindingrijkheid in slagen aan de druk van een hongerige en snelgroeiende bevolking het hoofd te bieden.

Maar het kwam anders uit. De bestuiving onzer beste en meest gevraagde landbouwprodukten, de kern waar alles om draait, werd vergeten. Of men dacht dat die er vanzelfsprekend was. Die was er altijd geweest zo zeker als de zon elke morgen opkwam, dat zou dus ook gewoon doorgaan.

Daarom verdubbelde, ja verdrie- of viervoudigde de tuinder zijn bebouwde oppervlakte en ging gelijktijdig door met het voornaamste middel, dat tot een volledige oogst leidde, te vernietigen. Men vernietigde de nestplaatsen van de wilde bijen en van andere bestuivers. Zij werden dakloos en ten dode gedoemd, bij miljoenen. Deze vernietiging werd voortgezet door de boskreupelhoutbranden, die door de mens ontstoken werden om het land te kunnen gaan bebouwen. Maar ook door de aanleg van autowegen, steden en dorpen.

En nu hebben de insecten, de bestuivers, er weer een nieuwe vijand bij gekregen. Talloze biljoenen honingbijen, wilde bijen en andere insecten, die hielpen aan de enorme bestuivingstaak in de natuur, werden vermoord door het algemene, roekeloze, gebruik van insectenvergiften. Deze giftige stokwolken en sproeimiddelen, die tegenwoordig vaak door vliegmachines over grote oppervlakten verstoven worden, doden alle insecten, de nuttige en de schadelijke. Het wordt hoe langer hoe duidelijker, dat deze dodelijke wolken, die over onze velden en boomgaarden stuiven, onder controle behoren te staan. Verscheidene staten hebben reeds voorschriften uitgevaardigd, maar een algemene regeling is noodzakelijk. Het is doelloos dat er enerzijds zoveel geleerden onderzoeken verrichten op het gebied van bijenziekten, terwijl men aan de andere kant aardig op weg is deze insecten allemaal te vergiften.

Doordat de in het wild levende insecten zo goed als allemaal vernietigd zijn, is het land in dit opzicht voor ongeveer 85 procent van de honingbij afhankelijk. Een alleen de honingbij heeft de kans in deze gigantische taak te slagen, want geen ander insect leent zich voor allerlei manipulaties door de mens, geen vermenigvuldigt zich zo snel, is zo goed georganiseerd en is zo ijverig en verzamelt bovendien nog zoveel honing, dat zij terwille van de honingopbrengst gehouden kunnen worden.

De honingbij beperkt zich bovendien bij haar vluchten tot één soort bloemen. Geen ander insect doet dat. Zij brengt hierdoor het grootste percentage bestuivingen tot stand.

Wat zou er gebeuren als we er niet in zouden slagen

Lezingen en cursussen

De volgende afdelingen hebben subsidie aangevraagd voor het houden van een winterlezing.

Ambtsgebied

Ir. J. Mommers:

Elst (Gld.)

Walcheren

Ambtsgebied

Dr. Ir. A. Minderhoud:

Aalten

Apeldoorn

Assen

Bennekom

Brummen

Bunnik

Colmschate

Diepenheim

Doornspijk

Ede

Eerbeek

Heiloo

Hengelo (Gld.)

Hierden

Hilversum

Hoorn

Losser

Meppel

Oosterbeek

Otterlo

Oudleusen

Steenwijk

Ugchelen

Uithuizen

Utrecht

Winschoten

We hadden verwacht dat in ons jubileumjaar méér afdelingen een gesubsidieerde winterlezing in hun programma zouden hebben opgenomen. De aanvraagformulieren zijn aan alle afdelingssecretarissen toegezonden en we vinden dit resultaat wel erg pover!

Willen bovengenoemde afdelingen op hun lezingen óók de leden van naburige afdelingen uitnodigen? Er kunnen dan méér leden van genieten en misschien krijgen méér afdelingen de smaak te pakken!

U kunt nog meedoen!

Hieronder vermelden wij de plaatsen, waar in de komende winter cursussen zullen worden gegeven. Als u een van deze cursussen wilt volgen, kunt u dat nog opgeven aan het Bijenhuis te Wageningen.

Ambtsgebied

Ir. J. Mommers:

Cursussen voor beginners:

Dordrecht

Heerlen

Nijmegen

Tiel

Cursussen voor gevorderden:

Brielle

Elst (Gld.)

Ouddorp

Ambtsgebied

Dr. Ir. A. Minderhoud:
Cursussen voor beginners:

Apeldoorn

Bunnik

Emmen

Heiloo

Hilversum

Jubbega

Emmeloord

Cursussen voor gevorderden:

Beetsterzwaag

Bunnik

Hilversum

Speciale cursussen:

Bunnik (Honing, voedingswaarde en gebruik)

Bunnik (Bijenweide en drachtbronnen)

Steenwijk (onderwerp nog niet bekend)

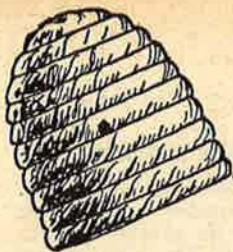
Het lesgeld:

Het lesgeld voor de cursussen voor beginners en gevorderden is f 5,— per persoon, voor speciale cursussen f 1,75 per persoon. Tweede en volgende leden van eenzelfde gezin genieten reductie.

genoeg bijenvolken te houden om het bestuivingswerk te doen? Wat zouden we in de V.S. moeten eten?

Onze spijskaart zou erg klein worden!

Er zou wel meel en bloem zijn, mais en andere granen die door de wind bestoven worden. Een paar soorten groenten, spinazie en aardappelen, vis, wat schapen en lammeren. Maar er zou zo goed als geen fruit zijn: Kortom: het Amerikaanse menu zou op het Chinese gaan gelijken, waar het voedsel ook komt van een landbouw zonder bijen, vis en rijst en op feestdagen een stukje varkens- of kippenvlees en wat sojabonen. Het zou een dodelijk saai diët zijn, zonder geur of smaak, met weinig eiwitten, vetten, koolhydraten en vitaminen, allemaal bestanddelen van ons voedsel die ons maken tot een actief, vooruitstrevend volk.

KORFIMKERIJ (vervolg)

Bij het naderen van de herfst en het daarmee gepaard gaande langer worden van de avonden is het eerste werk van de korfimker het nazien van de ledige korven en het repareren van deze waar zulks nodig is. Een gerafelde onderrand wordt met goede „spleuten” omgenaaid, eventueel met aanvulling van wat vers stro; beschadigde plekken, vooral bij de vlieggaten, worden hersteld; van een andere korf, welke méér geleden heeft, wordt de onderste helft of een paar „walen” afgesneden en er wordt een nieuw stuk onder gezet. Soms is alleen de kap nog gaaf en stevig en wordt alléén deze nog benut. Goed uitgebreid kunnen de aldus herstelde korven nog vele jaren mee.

Als al het voorhanden materiaal een beurt heeft gehad gaat de imker na in hoeverre aanvulling van zijn voorraad gewenst is. De nodige nieuwe korven en opzetters (randen) worden gevlochten en tegen de tijd, dat de winter afscheid gaat nemen, is de inventaris weer op peil.

Dit alles kost hem weliswaar heel wat arbeid, maar de lange winteravonden zijn hiermede gevuld. Veel geld kost het niet: Het stro, voor zover hij het zelf niet verbouwt, is nog altijd een niet al te kostbare grondstof. De spleuten, waarmee hij de korf naait, bestaan uit rotanbast, gespleten en geschaafde wilgetwijg (de paarsbruine leertwijg is voor dit doel de beste) of wel braamranken. Dit materiaal is tegenwoordig wel duurder dan vroeger, doch vooral bij gebruik van twijg of bramen, welke de imker zelf kan bewerken, blijven de kosten ook voor een bescheiden beurs dragelijk. Al deze omstandigheden stellen de korfimker in staat zijn investeringskapitaal tot een minimum te beperken. Dit is voor de korfimker een belangrijk voordeel op de mobilimker, wiens bedrijf een veel groter investeringskapitaal vordert. Ruw berekend kan men stellen, dat een korfimker met minder dan één tiende van het bedrijfskapitaal van de kastimker kan volstaan.

Ook bij het reizen met de bijen naar afgelegen drachtvelden is de korfimker in zoverre in het voordeel, dat hij zijn volken niet alleen veel gemakkelijker, dus sneller reisklaar kan maken, maar ook doordat hij met een bepaald voertuig een veel groter aantal volken doelmatig kan vervoeren dan de kastimker.

Voorts is de behandeling van korfvolken veel minder tijdrovend dan die van kasten. Bij het omtillen voelt de korfimker aan het gewicht aanstonds hoe de stand van de voorraad is. Met een enkele oogopslag, zo nodig gepaard gaande met het inblazen van een wolkje rook, overziet hij de ontwikkelingstoestand (volksterkte, broed, ratenbouw, moercellen enz.). Het maken van kunstzwermen (jagers) kost hem niet meer tijd dan de kastimker voor het maken van zijn afleggers, vliegers of vegers of voor het uitvangen van de moer nodig heeft (vgl. het stukje over het jagen in het Groentje van mei j.l. no. 5, blz. 74 en 75). Voor de honingooft behoefte de korfimker niet méér tijd dan zijn collega, die in kasten imkert. Verkoopt hij de honing in de korf, wat in vroeger jaren veelvuldig voorkwam maar tegenwoordig minder vaak wordt gedaan, dan is het oogsten al heel eenvoudig en gemakkelijk. Bij het oogsten van raathoning ligt de korfimker echter verre achter bij de kastimker. De raathoning in korven is vanzelfsprekend niet van minder kwaliteit dan die in kasten wordt gewonnen, maar deze laatste kan veel gemakkelijker, vlugger en zindelijker geoogst worden dan de raathoning van de korven. De raathoning uit de kasten (in raampjes of secties) is dan ook veel beter verkoopbaar en hierin zit een voordeel van grote betekenis voor de kastimker. Met de beste zorgen kan de korfimker ten opzichte van raathoning niet bereiken wat voor de goede kastimker een klein kunstje is. Voor wie eenmaal de prachtige ongerepte raathoning in ramen of secties heeft gewonnen, die geoogst kan worden zonder dat de raat met een vinger wordt aangeraakt, heeft de raathoning uit de korven zijn grootste aantrekkelijkheid verloren.

Toch zal het korbbedrijf vele zeer goede imkers na aan het hart blijven liggen en dit mag geenszins uitsluitend aan behoudzucht worden toegeschreven. Gehechtheid aan traditie (hetgeen heel wat anders is dan star conservatisme), gevoel voor poëzie en romantiek spreken ongetwijfeld een woordje mee, dikwijls geheel onbewust. Maar welke factoren hierbij ook verder een rol mogen spelen, het korbbedrijf verdient ook in het belang van de moderne bijenteelt ons aller blijvende belangstelling. S.

VERSLAG BIJEN- EN HONINGMARKT TE EPE zaterdag 4 augustus 1956

Opening

Alhoewel men de waterplassen moest ontlopen was het tijdens de markt goed weer. De markt werd 10 uur geopend door de burgemeester C. N. Renken. In zijn openingswoord wees de burgemeester op de „bestuiving”, een der taken van de bijen, die zeer belangrijk voor de fruit- en landbouw is. De burgemeester hoopte, dat deze markt er toe mocht leiden, dat de belangstelling van het publiek voor de bijenteelt vergroot zal worden. Na de opening ontving de burgemeester een pot honing uit handen van de voorzitter van de afdeling Epe, de heer A. Wagenvoort.

Daarna sprak de heer H. G. Maagendans, hoofdbestuurslid voor de Veluwe namens het hoofdbestuur. Hij waardeerde het, dat Epe al enige jaren geleden het initiatief had genomen voor het organiseren van een jaarlijkse bijen- en honingmarkt.

Men heeft volgehouden en door energie en ijver van de zijde der imkers heeft deze markt een eigen sfeer gekregen. Spreker drong er bij het publiek op aan de honing bij de Nederlandse imker te kopen, om zodoende de bijenteelt in ons eigen land te steunen.

Jury

Daarna ging de jury, bestaande uit de heren J. v. Aarst van het Bijenteeltconsulentschap uit Wageningen, H. G. Maagendans uit Arnhem (hoofdbestuurslid) en A. Nobbenhuis uit Zwollerkerspel over tot het keuren van de volken en honing. Een taak, die niet makkelijk was, doch die zij op een prettige wijze en nauwgezet hebben volbracht.

Aanvoer

Was de aanvoer van volken minder

dan het vorige jaar, t.w. 34 stuks (24 kasten, 2 boogkorven en 8 gewone korven), de aanvoer van honing was prima: 361 fl. zomerhoning, 168 fl. heidehoning en 90 pond zomerraathoning. In totaal dus 529 fl., plus 90 pond raathoning. Voor imkersartikelen waren aanwezig 't Bijenhuis uit Wageningen en de heer H. T. v. Dam uit Jubbega.

Verkoop

Slechts 1 kastvolk is er verkocht, terwijl de korven (boogkorven inclusief), alle zijn verkocht. Er schijnt dus meer belangstelling te zijn voor korven, een feit dus, waarmee de imker rekening zal moeten houden bij het inzenden voor de volgende markten. Verkoop van honing was matig, nl. 78 fl. zomerhoning, 168 fl. heidehoning en 30 pond zomerraathoning. In imkersartikelen is goede zaken gedaan.

Prijzen

De kast is verkocht voor f 32,—, de

hoogkorven voor f 17,— en de gewone korven brachten f 15,— tot f 15,50 op.
De zomerhoning van f 1,45 tot f 1,60, heidehoning f 1,80 tot f 2,— per fl.
Zomerraathoning van f 2,— tot f 3,— per pond.

Vragenrubriek

Vragen voor deze rubriek zenden aan het Bijenhuis te Wageningen

Reclame

Het bericht in 't Groentje heeft zijn diensten bewezen, evenals het span-doeck, dat tijdens de Imkersdag in Apeldoorn heeft gehangen. Verschillende imkers uit de omstreken waren aanwezig, terwijl er inzenders van honing waren uit Apeldoorn, Zutphen en Wijhe. De meeste korven zijn verkocht aan een imker uit Apeldoorn. Vroegtijdige berichtgeving in het Groentje is dus zeer zeker van belang gebleken ook voor de volgende markten. De reclame ten behoeve van het publiek, dat de honing moest kopen, heeft niet voldaan. Er is te weinig honing verkocht, een feit dus, waarmee de commissie wordt geconfronteerd iets te bedenken, waarmee betere resultaten zullen moeten worden bereikt. Dit punt heeft dus alle aandacht nodig.

Voor pensiongasten is de zaterdag niet de gunstige dag om een bezoek te brengen aan de markt, daar die dag de wisseling van de oude en nieuwe pensiongasten veelal plaats heeft. De pensiongastbedrijven hebben ons gesteund met het ophangen van reclamemateriaal in de bedrijven. Echter een collectief bezoek van pensiongasten, hetwelk zij zo gaarne hadden willen stimuleren, kon op zaterdag niet plaats hebben.

Prijzen, die behaald werden door de inzenders voor:

Het beste korfvolk: 1e prijs T. de Wilde, Oene.

Het beste kastvolk: 1e prijs R. Riphagen, Oene; 2e prijs G. Gorseling, Epe; 3e prijs B. J. Hagedoorn, Epe.

De beste raathoning: 1e prijs G. Borreman, Apeldoorn.

De beste zomerhoning: 1e prijs H. T. v. Dam, Jubbega; 2e prijs W. Groenewold, Epe; 3e prijs G. Borreman, Apeldoorn.

De beste heidehoning: 1e prijs T. de Wilde, Oene; 2e prijs R. Riphagen, Oene; 3e prijs G. Gorseling, Epe.

1e prijs bestond uit f 7,50 of een Krainermoer; 2e prijs f 5,—; 3e prijs f 2,50.

De Krainermoeren, die de heer Nobbenhuis uit Zwollekerspel had meegebracht voor de 1e prijzen, zijn naar twee 1e prijswinnaars gegaan, nl. de heren H. T. v. Dam uit Jubbega en T. de Wilde uit Oene, terwijl de 3e moer door de voorzitter A. Wagenvoort onder zijn hoede is genomen. Wij wensen de heren daarmee geluk en hopen, dat de moeren zullen voldoen.

Commissie

De commissie bestond uit de heren A. Wagenvoort, H. Evers en W. Groenewold, allen uit Epe.

Voor de Commissie,
W. GROENEWOLD.

Vraag 27.

Ik ben met de bijen naar het koolzaad geweest, waarvan ik honing heb gewonnen en zeer goede volken heb gekregen. In juni de jonge koninginnen geteeld (drie kasten nog met oude moer), die alle werden bevrucht. Heel vlot dus voor die koude junimaand. In juli werd op enkele mooie dagen flink ghaald op de klaver, die hier dit jaar overvloedig was. (Dit was ook de verwachting, daar de klaver zich in

De heer Joh. Weyland, Telefoonweg 1 te Ede, heeft zich uit zijn zaken teruggetrokken. Maar niet uit de imkerij. Integendeel. Hij is een enthousiast bijenhouder met een grote bewondering voor dat kleine wonder der schepping, onze honingbij. Tijdens een lezing met lichtbeelden door de conservator van het Openlucht-museum te Arnhem kreeg hij het denkbeeld om een beeld te maken van een imker, dat echter in zijn binnenste een bijenvolk moest bevatten. Bij de ver-tonde lantaarnplaatjes was dat beeld steeds van hout vervaardigd, maar de heer Weyland koos het materiaal waarmee hij zijn gehele leven heeft gewerkt: gewapend beton.

In alle stilte werkte hij aan zijn schepping en toen die klaar was, mochten we een kijkje gaan nemen. We hebben er een foto van gemaakt.

Men ziet op de foto, dat de heer Weyland de geesteshouding van de imker tref-fend heeft gesymboliseerd. Het is een imker geworden, die in devote houding op-ziet naar boven.

Het beeld is geplaatst bij het Museum-boerderijtje van de vereniging „Oud Ede” Driehoek, Ede en het trekt veel belangstelling. Ook de pers heeft aan dit prachtige stuk werk veel aandacht besteed. Wij wensen de heer Weyland van harte geluk met het welslagen van dit grote werk, dat geheel beantwoordt aan de bedoeling waarmee hij het maakte: zijn liefde voor de bijen ook uit te dragen aan anderen.

de mooie zomer 1955 flink had her-steld.) Zodoende heb ik nog wat klaverhoning kunnen slingeren.

Augustus viel zeer tegen, zodat ik maar één dag kon noteren, dat de bijen flink van de veulenbloem (herfstleeuwentang) hebben ghaald.

Eind augustus ben ik flink begonnen te drijfvoeren. Ik heb thans ongeveer 65 kg opgevoerd aan 14 volken. Hier-van was 50 kg beschadigde suiker, die ook best werd opgenomen. Mijn doel was, om na 15 september de winter-voorraad snel op te voeren, met ge-wone bijensuiker. Maar nu heb ik vandaag, 12 september, even snel de kasten gecontroleerd op broed, maar mijn hoop om aardige broednestjes te zien bleek ijdel, een heel enkele had een klein beetje gesloten broed en de meeste nog maar wat eitjes.

Wat raadt u mij nu aan te doen: moet ik nu langer drijfvoeren of toch maar 15 september de wintervoorraad geven? Mijn doel is om volgend voor-jaar weer naar de kool te gaan en graag met goede volken. De volken zijn thans nog wel flink, maar ja, dat broed. In het voorjaar is de els mijn eerste stuifmeelbron en dan de katjes.

J. B. te S.

Weinig broed in september

Dat uw volken op 12 september jl. nog maar weinig broed hadden, is vermoedelijk voornamelijk te wijten aan de omstandigheid, dat u eerst in de laatste dagen van augustus (ongeveer 29 aug.) met drijfvoeren is be-gonnen. Toen augustus tegenviel, had u zeker niet later dan 20 augustus met drijfvoeren moeten beginnen, bij voorkeur met stamphoning, maar bij gebreke hiervan met suikeroplos-sing in lauwwarme toestand. Het door u toegediende rantsoen à on-geveer 330 gram per dag was ruim voldoende. Heeft de moer eenmaal met leggen opgehouden, dan is het meestal vrij moeilijk haar weer goed aan de leg te krijgen en in elk ge-val is daarmede enige tijd gemeoid. Ik zou u aanraden nu nog enige da-gen met drijfvoeren door te gaan (bv. tot 25 september) en dan het wintervoedsel in grotere hoeveelheden (2 kg suikeroplossing per dag) toe te dienen.

Door het drijfvoeren wordt ook het halen van stuifmeel gestimuleerd en dan weet men soms niet, waar de bijen dit voor de ontwikkeling van het broed onmisbare goedge nog vandaan halen. Is er helemaal geen stuifmeel meer te halen, dan zal on-danks het voeren de broedaanzet on-bevredigend blijven, tenzij u met stamphoning voert, waarin het stuif-meel is verwerkt.

Uit de Afdelingen

AFD. BUNNIK-HOUTEN E.O.

Het propagandabureau der afd. Bunnik e.o. neemt weer deel met een grote stand aan de voedingsmiddelenbeurs S.K. II Show, welke gehouden wordt van 2 t/m 11 oktober in de Jaarbeursgebouwen op het Vredenburg. Verder is de afdeling met de bijen gereisd naar de heide en is het winterprogramma weer in voorbereiding. Ingeschreven konden weer worden 2 nieuwe leden. C. P.

Oogst en Dracht

's-GRAVENHAGE (Duinrand, ten Zuiden van de Scheveningse haven), 19 september 1956 — De tweede helft van augustus was al niet veel beter dan de eerste. De 21e, de 30e en de 31e augustus maakten een gunstige uitzondering; die dagen was het mooi warm weer, althans belangrijk beter dan we gewend waren en er werd vrij druk gevlogen. Zandkool, braam, sneeuwbes en bruidssluier bloeiden volop en gaven flink stuifmeel en ook wat honing. De eerste dagen van september waren ook nog al vrij goed; een hier kwistig aangeplante berberissoort begon te bloeien en hierop werd druk gevlogen. Er volgde echter weer een week, waarin de bijen slechts af en toe uitvlogen. Van 10 tot 18 september ging het wat beter en was er vrij drukke vlucht. Honing werd niet veel gehaald, maar er kwamen behoorlijke hoeveelheden stuifmeel binnen, wat voor deze tijd zeer belangrijk is. De volken, die sedert 20 augustus flink gevoerd werden, hebben een prachtig broednest. Heden, de 19e september, is een prachtige stille wolkloze en warme zomerdag. De gehele dag drukke vlucht en vrij goede dracht. De kans op een overschotje moet hier echter als verkeken worden beschouwd. F. SLOT.

EGMOND-BINNEN, 19 september 1956 — De afgelopen maand van 18 augustus tot 18 september is ook gekenmerkt door slecht weer. Daardoor is van de heide-dracht niet veel terechtgekomen. Het enige voordeel, dat de heide hier heeft opgeleverd is, dat de volken hun kost in die tijd zelf hebben opgehaald, terwijl enkele sterke volken nog wat meer honing hadden. De thuisgebleven volken moesten geregeld gevoerd worden. Deze volken hadden ook gebrek aan stuifmeel, waardoor het broednest bij de meeste zeer klein bleef. Het bijenjaar 1956 is hiermede weer ten einde. We zullen het in onze

herinnering houden als een zeer slecht jaar voor onze bijen.

A. VAN DEN BERG.

EPE, 17 september 1956 — Nadat de volken van het koolzaad gekomen waren ontwikkelden ze zich goed, ofschoon het weer hier op de Veluwe niet best was. Onze hoop was toen op de linde gevestigd, maar helaas, op een enkele dag na was het weer slecht, zodat die hoop vervloog. In plaats van lindehoning te oogsten moesten de meeste imkers bijvoeren om de volken in conditie te houden. De heide stond er toen betrekkelijk goed voor. De bloei was echter tien dagen later dan normaal. De imkers, die voordien niet gevoerd hadden, kregen dode volken of moesten op de heide bijvoeren. De meeste volken staan nu nog op de heide, die nog steeds bloeit, maar dagen om te oogsten waren er heel weinig voor de bijen, ofschoon de goede volken sommige dagen toch nog goed vlogen en nog wel een beetje heidehoning haalden.

Deze week zullen de meeste volken wel thuisgehaald worden en als we dan nog maar een poosje mooi herfstweer krijgen om ze tot goede opzetters op te voeren, wel, dan zijn we ook al weer tevreden. Moge 1957 ons een mooiere zomer brengen, niet alleen voor ons, imkers, maar voor allemaal. Dat is de wens van

JAC. PRUIM.

NIJMEGEN, 18 september 1956 — Ook de heide heeft ons dit jaar niet gebracht, waarop we meenden te mogen rekenen. De bloei kwam heel wat later dan verwacht werd en het weer bleef steeds maar nat en koud.

Het nu afgelopen seizoen werd gekenmerkt door een vrijwel voortdurend gebrek aan stuifmeel. De bloemen werden nimmer goed droog, waardoor het voor de bijen onmogelijk werd dit onmisbare produkt in voldoende hoeveelheid binnen te brengen, welk euvel dan weer leidde tot een te trage ontwikkeling der volken.

Het bleef al met al een minder plezierig imkersseizoen. Laten we er niet meer van zeggen en de hoop uitspreken, dat we het volgende jaar méér bijenwelvaart mogen beleven.

A. SMITS.

STEENWIJKERWOLD, 15 september 1956 — In onze groep zijn nog al een paar volken verhongerd, maar dat was niet nodig geweest. Wie zijn volken niet vertrouwde, bracht zo nu en dan wat borstplaat. Ik hoef natuurlijk niet te zeggen, dat er van de heide niet geslinderd is. Zelf heb ik mijn bijen thuisgehouden, ik heb steeds op goed weer gewacht, maar ze hebben de helft van het wintervoer nu al op.

We hebben dit jaar heel wat last gehad van bruidszwermen, 's morgens om 9 uur kwamen ze soms al af en moesten dan geschept worden, daar altijd de jonge koningin in de zwerm zat. Velen hadden

dan ook moederloze volken, vooral zij, die hun bijen niet bij huis hadden. We zijn hier in 't voorjaar nog naar het knollezad geweest, daar is nog wat honing gewonnen, maar op de zaadklaver in dezelfde omgeving totaal niets. We moeten maar weer vooruitzien naar een beter jaar. K. ZEELTE.

BIJENMARKTEN

EPE, 4 augustus 1956 — Aanvoer 24 kasten, 2 boogkorven, 8 korven, 361 flacons zomerhoning, 168 flacons heidehoning, 90 pond zomerraathoning.

Verkocht: 1 kast f 32,-; 2 boogkorven f 17,-; 8 korven f 15,00—f 15,50; 78 flacons zomerhoning f 1,45—f 1,60; 54 flacons heidehoning f 1,80—f 2,00; 30 pond zomerraathoning f 2,00—f 3,00. Voor bijzonderheden verwijzen we naar het verslag in dit nummer.

EERBEEK, 22 september 1956 — Aanvoer: 1 kast, 16 korven, 920 fl. zomerhoning, 400 fl. heidehoning, 455 pond raathoning. Verkocht: 1 kast f 25,-; 9 korven f 10,00—f 15,00; zomerhoning f 1,60—f 2,00; heidehoning f 2,25; zomerraathoning f 2,50; heideraathoning f 5,-.

Ondanks de zeer slechte zomer viel de aanvoer mee. Er was zelfs nog 455 kg honing in de raat. De honingsprijzen waren goed. Raathoning was spoedig uitverkocht. Ook heideslinderhoning vond zijn weg. Minder goed was dat met zomer-slinderhoning in flacons.

Door een concours hippique in een naburige plaats en een plaatselijke bazar was het bezoek vooral in de namiddag minder dan in andere jaren.

In het kort dus: markt geslaagd, maar aantal bezoekers geringer dan anders. Aanvoer bijenvolken gering, hoewel er wel handel in was. De markt gaat meer en meer de kant uit van honingmarkt.

Volgend jaar
doe ik
mijn honing
in

BOKALEN

SPEURBIJTJES

GEVRAAGD: Alle soorten inlandse Slingerhoning, ook bijzondere soorten, contante betaling. Monsters en offertes aan: PROPAGANDABUREAU VOOR BIJENTEELT, Bunnik, Tel. 305.

TER OVERNAME: 8 jaargangen Groentje 1949 t/m 1956 (deze laatste na verschijnen); Schotman: Handboek der moderne bijenteelt; Prof. v. Frisch: De Honingbij; Dr. A. Minderhoud: Het leven der bijen; Frank S. Stuart: Bijenstad (roman); W. Bonsels: Maja (id. voor kinderen); Aug. v. Gijssels: Bijenteelt. — Alles zeer billijk. K. SINGER, Oude Kanonsdijk 66, Zutphen.

GEVRAAGD: Ruwe- en zuivere Bijenwas tegen hoge prijzen. Afval- of gistende bijenhoning en Propolis. Honing- en Waszemerij, annex Chemische Industrie de Gelderse Bijenstand „ARKADIA", Lochem. Tel. K 6730 - 1827.

TE KOOP GEVRAAGD: Een Krainer Koningin met opgaaf van prijs. Adres: C. SCHELLINGERHOUT, Stichtse Meije no. 25, Post Bodegraven.

TE KOOP GEVRAAGD: Stuifmeel en Voerhoning bij elk kwantum. J. v. d. STEEN, Hoge Brugstraat 64, Maastricht.

OPLEIDINGSKURSUS BIJENTEELTONDERWIJZERS

Naar aanleiding van het verzoek van enkele onderwijzers, landbouw-, tuinbouw- en tuinbouwvakonderwijzers, om het volgende jaar een opleidingskursus in bijenteelt in zijn ambtsgebied te geven, deelt ondergetekende mede, dat hij hiertoe gaarne bereid is, indien hij op een voldoende aantal deelnemers kan rekenen.

De plaats waar deze opleidingskursus gehouden wordt, zal verband houden met de woonplaatsen der kursisten.

Aanmeldingen bij de Rijksbijenteeltkonsulent te Wageningen, Ericaplein 1.

De Rijksbijenteeltkonsulent

A. MINDERHOUD.